

„Quo vadis“ – Česko?

Viadukt v Perninku, vítěz Ceny sympatie – Velké fotografické soutěže, kterou pořádá Destinační agentura Krušné hory ve spolupráci s Nadačním fondem Obnova Krušnohoří

Foto: Tomáš Salač

TEMA

technika | ekonomika | marketing | aktuality

4/2022

Čtvrtletník
Okresní
hospodářské
komory Most

ROČNÍK 17 / 93. VYDÁNÍ / PROSINEC

Roli Hospodářské komory beru velmi vážně a oceňuji ji...

Rozhovor o dopravě s ministrem dopravy
Martinem Kupkou
Str. 6–11

„Quo vadis“ – Česko?

Memento od Ilony Švihlíkové
Str. 14–15

Vánoční čas ...

Klasika od Václava Větvíčky
Str. 30–31

Mgr. Martin Kupka

A high-angle, black and white photograph of a skateboarder wearing a green helmet and a light-colored t-shirt, performing a trick in a dark industrial setting. The skateboarder is in the center, with their arms outstretched. In the background, there are rows of metal brackets or molds on a shelf. To the right, there is a large, yellow, cylindrical industrial machine. The floor is concrete and shows some wear.

Skočte do roku
2023 s energií

Motto:

„Někdy je lepší mlčet a nechat lidi, ať si myslí, že jste kompetentní, než promluvit a zbavit ho všech pochybností.“

Vážení čtenáři,

dovolím se v tomto čísle TEMA, které je v končícím 17. ročníku a v pořadí již 93., být poněkud více osobní. Mám za sebou téměř stovku úvodních slov, ve kterých jsem se snažil uvést naše témata a autory i v souvislosti s aktuální situací. Věřte mi, že se mi zatím nepsal úvodník tak těžko jako dnes. Jako téměř všichni jsem ani já nečekal, že budeme svědky vojenského střetu mezi evropskými státy a díky médiím takřka v přímých přenosech. Nečekal jsem, že tento konflikt bude jakousi politickou omluvkou pro dopady energetické krize, která začala již dávno před tím, tedy zbrklým, technicky a technologicky nezajištěným tempem reali-

zace tzv. „Zeleného údělu“. Je nepochopitelné až trestuhodné, že my, jako jedna z nejprůmyslovějších zemí, jsme plánovanými, mnohdy již uskutečněnými nevratnými kroky ochotni obětovat naši vážnost, stabilitu a nezávislost. Činy, či spíše nečiny našich představitelů pod vidinou snů o bez uhlíkové energetice v plánovaných a nereálných termínech, jsou na pováženou. Statistické ukazatele hovoří v tomto případě jasně. Máme jako přebytkový výrobce elektrické energie téměř nejdražší ceny na vnitřním trhu se všemi extrémně negativními dopady do podnikatelského prostředí, jeho konkurenční schopnosti a o ostatních segmentech společenského prostředí nemluvě. Následná inflace, ve které též hrajeme prim, je jen logickým důsledkem – ani toto jsem nečekal.

Při plánování tohoto čísla, zhruba před rokem, jsme netušili, jak aktuální bude toto téma. Otázka „Kam kráčíš Česko“ se stala životně důležitou pro osud našeho státu a národa. Zatím nikdo nepředložil „nadčtyřletou“, tedy dlouhodobou strategii, kam bychom měli jít, za jakých podmínek a jestli za své nebo na dluh. V tomto kontextu je tragikomické heslo, které naše vláda pro uklidnění posílá mezi lid. „Nenecháme nikoho padnout“. Hezky to možná zní, ale není nijak definováno, kde je hranice onoho padnutí, což je snad historicky jasné jen u „padlých dívek“, ale padlé Česko???

Nicméně vraťme se k tradiční formě úvodníků a téma „Quo vadis Česko“ inspirovalo řadu osobností k napsání svého názoru. Protože i do budoucnosti se musíme nějak dopracovat, tak k našemu hlavnímu rozhovoru k ožehavým problémům a vašemu posouzení jsme pozvali ministra dopravy Martina Kupku. Ilona Švihlíková, jako řada dalších, se snaží otevřít oči a je tomu tak i na našich stránkách. Svým fundovaným pohledem přispěl i člen NERV, Petr Zahradník. Svým článkem o zásadním energetickém problému, kterým je uložení použitého jaderného paliva, se představuje nový ředitel SÚRAO Lukáš Vondrovic. K blížícím se Vánocům nelze nepřipomenout laskavá slova Václava Větvíčky – děkujeme.

Naše následující stránky toho mají pro vás opět o mnoho více, a i naše stabilní rubriky jsou na svém místě, a to včetně drzého smajlíka, kterému, jak se zdá, humor nedochází, i když...

Přeji, pokud možno pohodové Vánoce a snad už po covidu a energošoku normálnější příští rok.

S úctou

Ing. Rudolf Jung
předseda OHK Most

JO-JO

Jedna otázka – jedna odpověď

Ing. Ivo Bednár

K dnešní otázce v této rubrice nás inspirovala médii nijak neakcelerovaná zpráva, že v ČR je „hnůj nad zlato“ a tudíž ho v Česku není dostatek. Přidáme-li k tomu fakt, že kvůli plynu není ani dostatek umělých hnojiv, jejich cenu a unijní omezení jejich používání, pak se naskytá otázka, co to vše znamená a znamenat bude? Politici stejně jako v energetice její problémy mají stejné myšlenkové kořeny, jistě najdou viníky a politické řešení, ale my jsme položili otázku člověku z praxe, kde zatím ještě platí trojčlenka a selský rozum. Zeptali jsme se pana Ing. Ivo Bednára, místopředsedy představenstva Okresní agrární komory Most, jak on vidí tento problém ze svého pohledu aktivního zemědělce.

„Pane inženýre, co říkáte na shora popsaný fakt, kde jsou počátky, jaké myslíte že to bude mít dopady a co dál?“

Ano. Hnůj nad zlato. Do půdy dodává široké spektrum živin a potřebnou organickou hmotu. Nedostatek hnoje, to je malý, nenápadný vrchol ledovce problémů českého zemědělství.

Před časem jsem uvedl v TEMA článek: „Dlouhodobý pokles živočišné výroby na Mostecku“. V celé České republice je situace podobná, nikoli v takovém měřítku jako v našem okrese, ale stavy zvířat všech kategorií – prasat, ovcí, drůbeže, a především skotu jsou na velmi nízké úrovni. No a když není dobytek, nemůže být ani hnůj. Tento problém je dán tím, že žádná s polistopadových vlád zemědělství nebrala vážně.

Začalo to tím, že se likvidovala z velkochovů celá stáda skotu a ovcí. Vyvážela se levně živá zvířata většinou do muslimských zemí na rituální halal porážku (dhabíha). Dobytek se nově nezastavoval s tím, že doveze vše, co bude třeba ze země, které to umějí levněji (čti dotovaně) nežli naši zemědělci. Stáje se zbouřaly, v lepším případě přestavěly na sklady čehokoli. **Stavy skotu v roce 1990 (činily cca 3,5 milionů kusů) poklesly v ČR na současných 1,4 mil. Ks.**

Pokračovalo to špatně vyjednanými přístupovými podmínkami do EU, když naši vyjednavací přistoupili na snížení celkové zemědělské produkce o 50 % a příjem základních dotací na hektar pro ČR se omezil na 2/3 dotací starých členských zemí a živočišná výroba dotována prakticky není. A tak se dnes do systému hyper a super marketů dováží „levné a kvalitní“ zahraniční přebytkové potraviny o stošest!

Pokračování na straně 23

OBSAH

TEMA

technika | ekonomika | marketing | aktuality

vydává: Okresní hospodářská komora Most,
tř. Budovatelů 2531, 434 01 Most,
mob.: +420 777 627 838,
email: imp@ohk-most.cz, www.ohk-most.cz
IČ: 48290661

Redakční rada:

vedoucí redakce: Petr Matoušek
předseda redakční rady: Ing. Jiřina Pečnerová
členové: Ing. Jiří Vích, MBA, Monika Rosová
sazba a tisk: TISKÁRNA K&B s. r. o., čtvrtletník
náklad: 2 500 výtisků, povolení MK ČR E 16676
Distribuci zajišťuje DIGITAL-ICT, spol. s r.o.
Neoznačené fotografie: úřad OHK Most

Celé znění redakčně zkrácených článků
naleznete na webových stránkách OHK Most
– www.ohk-most.cz

Jung – Editorial	3
Bednár – JO-JO	3
Jung – Postskriptum	4
Kupka – Hlavní rozhovor	6–11
Machovec – ROTARY k tématu energetiky	12
Švihlíková – „Quo vadis“ – Česko?	14–15
Vacek – „Quo vadis“ – české školství?	15
Vokáč, Vavřík – „Quo vadis“ – české řemeslo?	16
Hofmann – „Quo vadis“ – Česko kulturní?	18
Stárek – „Quo vadis“ – české hotelnictví a restaurátérství?	20–21
Zahradník – „Quo vadis“ – česká ekonomika?	22–23
Jochman – Se lžičkou na plovárnu	24–25
Soukup – „Quo vadis“ – Česko?	25
Pimper – Helena Veverková:	
Mostecko může být příjemným a atraktivním místem pro život	26–27
Kružík – Vládní mejdany končí, přichází kocovina (...a věřitelé)	28–29
Větvicka – Před Vánoci a zimou 2022/2023	30–31
Vondrovic – Provoz úložišť radioaktivních odpadů a příprava hlubinného úložiště	32
Fryčková – Cena sympatie – výsledky Velké fotografické soutěže	34
Drzý smajlík	37
Špidla – Otázka na závěr	38

OHK Most neručí za obsah článků. Pokud není příspěvek označen jako stanovisko OHK Most, vydaný článek není stanoviskem HK ČR.

POSTSKRIPTUM...

K AKTUÁLNÍMU DĚNÍ TENTOKRÁT S MÍRNOU NADSÁZKOU, ALE ZATO S ANTIDEPRESIVY

Motto:

„Dějiny nejsou jen dějinami pokroku, velkých činů
a velkých lidí, ale i lidské hlouposti.“

Josef Čapek

Vážení čtenáři,
na tomto místě se již řadu vydání TEMA pokouším s velkou troufalostí amatérsky karikovat některé jevy v naší společnosti a vyštouřávat ze sebe ironizující moudra, protože už hodně pamatuji. Dnes je to však jiné, humor mě přešel a s obavou o naši budoucnost se této možnosti vzdávám. Asi bych se neubrnil vulgarizmů, a to si TEMA nezaslouží, a pokud bych je využitím našeho krásného jazyka obešel, nechci riskovat patálie, což vyloučeno není, protože linie je zdá se opět „jasná“ a ve „válce“ i múzy mlčí. Celý problém dneška, tedy českého dneška je v energetice, a tak jen následující suchá data pro inspiraci a v duchu vyslovovaných patřičných slov, kterým se vyhýbám, což pro vás, vážení čtenáři, pro vlastní potřebu neplatí.

Na internetu se lze dočíst, že:

„Jak podotýká Eurostat, ceny elektřiny se zvedly ve všech státech EU kromě pěti. Ovšem „Největší nárůst byl zaznamenán v Česku (62 %), což je víc než v Lotyšsku (59 %) a Dánsku (57 %),“ všimá si i statistický úřad.

Naopak v pěti státech byl zaznamenán pokles ceny pro spotřebitele elektřiny, jednalo se o Nizozemí, Slovinsko, Polsko, Portugalsko a Maďarsko. V Nizozemí dokonce cena poklesla o 54 %, ve Slovinsku o 16 %, v Polsku o tři procenta a v Maďarsku a Portugalsku se jednalo o pokles okolo jednoho procenta. Jak Eurostat dodává, v Nizozemí, Slovinsku a Polsku jsou za poklesem dotace, v Maďarsku je cena regulovaná.

V sousedním Německu se ceny v první polovině roku 2022 zvýšily pouze o 2,7 % oproti roku 2021, v Rakousku jen o 1,5 %. Kromě Česka, Dánska a Lotyšska zaznamenaly drastický nárůst ještě Rumunsko a Estonsko, obě země okolo 55 procent. A ušetřen nebyl ani jih Evropy, ve Španělsku došlo k nárůstu o 32 %, v Itálii a Řecku dokonce o 37 %.

Nejlevnější elektřinu v přepočtu na eura měli obyvatelé Nizozemí, Maďarska a Bulharska. Naopak nejvyšší byly v Dánsku, Belgii, Itálii a zmíněném Německu, které evidentně mělo vysoké ceny elektřiny již v roce 2021.“

Vypadá to jako by si Česko prostě řeklo, že nezávislosti, suverenity a prosperity bylo už dost a plnilo své cíle: nejvyšší ceny energií a nejvyšší nárůst státního dluhu, a i kdybychom měli opět poručit větru a dešti – Českou republiku k bankrotu prostě přivedeme. Přece jenom jsem si tímto drobnou ironií neodpustil.

Protože jsou před námi Vánoce, na které budeme mimochodem asi dlouho vzpomínat a být drobný a mojí amatérskou snahou vylouděný úsměv letošní dárkovou, gastronomickou a tepelnou skromnost alespoň trochu osladí.

S úctou a pardon

Ing. Rudolf Jung

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Úřad práce ČR

Jste OSVČ nebo zaměstnavatel a potřebujete vzdělávat či rekvalifikovat sebe či své současné i potenciální zaměstnance? Potřebujete financovat kurzy českého jazyka pro cizince? Máte provozovnu mimo hl. m. Prahu?

Úřad práce ČR nabízí pomoc v projektu:

Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců II

- Úhrada až **85%** nákladů na vzdělávání (dle režimu veřejné podpory)
- Refundace mzdových nákladů za dobu účasti na odborném rozvoji až do výše **100%** (včetně odvodů)
- Realizace vzdělávacích aktivit **interním lektorem** nebo vzdělávacím zařízením prezenční i elektronickou formou
- Podpora zaměstnanců i na DPČ a na rodičovské dovolené
- Podpora výuky **českého jazyka** pro zaměstnance ze zahraničí

KDE SE DOZVÍTE VÍCE INFORMACÍ

- na nejbližším kontaktním pracovišti Úřadu práce ČR
- na webu ÚP ČR www.uradprace.cz/web/cz/-/povez
- napište nám na povez@uradprace.cz
- zavolejte nám 800 77 99 00 (bezplatná linka Call centra ÚP ČR)

www.facebook.com/uradprace.cz

[instagram.com/uradprace.cz](https://www.instagram.com/uradprace.cz)

www.uradprace.cz

Hlavní rozhovor s Mgr. Martinem Kupkou – ministrem dopravy

Motto:

„Běda mi! Pracuji na reformě svých poddaných a zatím nedovedu zreformovat ani sebe.“

Petr I. Veliký

Naše dnešní hlavní téma je „Quo vadis Česko“ a protože dnešní generace toho pěšky příliš nenakráčí, tak k dnešnímu hlavnímu diskusnímu rozhovoru a výměně názorů jsme pozvali ministra dopravy Mgr. Martina Kupku, který je ministrem dopravy od 17. prosince 2021, tedy v době vydání tohoto čísla TEMA necelý rok. A že na tento rok bude z řady známých příčin nejen on po celý život vzpomínat, je zřejmé. Tradičním diskusním partnerem na témata dopravy, ale i jiná související témata, je předseda OHK Most, Ing. Rudolf Jung.

Redakce

Jung:

Pane ministře, vítám Vás na stránkách TEMA a vzhledem k tomu, že s dopravou se každý z nás potýká denně, doufám, že ne naposledy. Doprava (každý se denně někam dopravuje), stejně jako cestovní ruch (každý byl alespoň jednou na dovolené) a vzdělávání (každý chodil do školy) je konfrontována s iluzí, že jí každý rozumí a ví jak na to. Nicméně odborníci konají, laici i poučení laici, mnozí obdařeni zdravým selským, se mnohdy diví. Rád bych se věnoval postupně třem segmentům dopravy a to železniční, silniční a vodní.

„Ostře sledované vlaky“

V prvním vstupu bych se tedy věnoval železniční dopravě, která historicky byla a snad i je základem dopravy a takovým pilířem akurátnosti. Podle zveřejněných údajů máme sice nejhustší síť železnic v Evropské unii, kdy na tisíc čtverečních kilometrů připadá 121,25 kilometru kolejí, ale z velké části je to jakýsi skanzen, protože většinu železniční sítě tvoří lokálky s rychlostí 40–70 kilometrů za hodinu. Je tedy vcelku pochopitelné, že náš stát usiluje o vysokorychlostní železnice, ale naskytá se otázka, zda naše vcelku malé území potřebuje rychlost přes 300 km/

hod, a to ještě ne na celých tratích, když okolní státy jdou maximálně na 250 (pro zájemce podrobněji v TEMA č. 2/2017). Ono to vypadá jako pokrok, ale jde samozřejmě také o cenu jednak vlakových souprav a také investičních nákladů na stavbu, údržbu a vybavenost tratí. I z fyziky je nám známo, že ve výpočtech odporů, které jsou přímo navázány na spotřebu, se projevuje vliv rychlosti v kvadrátu (kvadrát 330 je 108 900 a kvadrát 250 je 62 500), takže přidáme-li ztráty v rozjezdech a brzdění, je to zejména v dnešní energetické bídě na pováženou. Nehledě na „Zelený úděl“, pak v přepočtené produkci skleníkových plynů se dle kodaňského institutu European Environmental Agency (detašovaná agentura EU) železnice s rychlostí nad 330 km/hod. rovná téměř letecké dopravě a je horší než klasický autobus. Zamysleme-li se k tomu nad provozními a investičními náklady, např. údržbu, pak např. ve Francii (tento systém VTR SŽ přejala, zakoupila) je nutné provést generální opravu 1x za 20 let a náklady jsou na úrovni 50 % investičních. Němci tvrdí, že nad 200 km/hod. rostou náklady exponenciálně, proto se drží při zemi (např. navazující trasa Drážďany – Berlín se plánuje na 200 km/hod. max, Berlín – Hamburg jsou někde úseky na 250 km/hod., jinak 200 km/hod.). Při projednávání záměru tratí Praha – Drážďany, což se týká našeho kraje, jsem

zaznamenal deklarované příznivé ekonomické vyhodnocení, kde se mj. také započítával ušetřený čas manažerů, kteří místo aut budou jezdit do Prahy vlakem (?). A to nemluví o šuškaném problému renomovaných výrobců „udat“ lokomotivy, které dokáží oněch 300 a více, ale...

Kupka:

Existuje dlouhodobý požadavek, a to i v rámci tzv. „Zeleného údělu“, abychom více nákladu přesouvali na železnici a odlehčili tak dopravě na silnicích a samozřejmě životnímu prostředí. Bez výstavby nových rychlých železničních spojení v nových vysokorychlostních koridorech toho nelze dosáhnout, protože stávající koridory jsou přetížené a další vlaky se tam nevejdou.

Nezastírám, že to bude drahé. Je to nejvýznamnější strukturální projekt, který Česko čeká. Na druhou stranu je třeba si uvědomit, že realizace systému rychlých spojení představuje projekt na tři až čtyři desetiletí. Vysokorychlostní trať mezi Berlínem a Vídní, která by měla vést přes Prahu, a také nová vysokorychlostní trať mezi Brnem a Ostravou budou součástí hlavní sítě transevropských dopravních sítí TEN-T. Česko tak bude moci na jejich přípravu a stavbu čerpat peníze z evropských fondů.

Ke všem třem hlavním tratím rychlých železničních spojení, konkrétně se jednalo o VRT Praha – Brno – Břeclav, VRT (Brno –) Píseň – Ostrava a VRT Praha – Ústí nad Labem – Drážďany, byly zpracovány studie proveditelnosti. Za úkol měly propočítat, zda se výstavba tratí ekonomicky vyplatí, a v jaké podobě přiláká nejvíce cestujících. Po jejich dokončení byly zpracovány ještě oponentní posudky, které výsledky přezkoušely. Výsledky jasně dokládají, že VRT jsou ekonomicky obhajitelnou investicí. První projekční práce, které jsme v letošním roce zahájili, se tak opírají o skutečně odborně zpracované analýzy včetně prognóz budoucího počtu cestujících, návrh linkového vedení dálkových vlaků, varianty technického řešení včetně spojení na konvenční síť, stejně tak jako ekonomickou návratnost projektů. Posuzována byla i optimální maximální rychlost s jednoznačným závěrem, že nejvíce přínosů generuje vyšší návrhová rychlost, tedy 320 km/h, a to především z důvodu vyšších časových úspor. S úsporou času mezi jednotlivými stanicemi dojde k vyšší atraktivitě pro cestující.

Úsek Drážďany – Ústí nad Labem je na základě dosud zpracovaných studií předpokládáno dimenzovat pro smíšený provoz s traťovou rychlostí 200 km/h (s možností budoucího zvýšení na 230 km/h). Pro úsek Praha – Lovosice/Litoměřice – Ústí nad Labem se počítá s provozní rychlostí rovněž 320 km/h. Studie pro nové železniční spojení Praha – Drážďany poukazuje na to, že při nižší rychlosti kolem 250 km/h by došlo ke ztrátě benefitů z úspor jízdní doby o téměř 13 mld. Kč za rok a o téměř 390 mld. Kč za 30 let provozu tratí. Nejde tedy o žádný lobbying výrobců lokomotiv nebo něco podobného.

Po vysokorychlostních tratích ostatně nebudou jezdit jen rychlá spojení. V rozumné míře budou doplněny pomalejšími spoji, které skrze sjezdy obslouží přilehlé regiony. Obecně platí, že vysokorychlostní železniční trať není izolovaný systém, na kterém se prohánějí manažeři, kteří místo aut či letadel budou jezdit vlakem. Odhadované počty cestujících na úseku Praha – Brno se na velké části nové VRT pohybují okolo hodnoty 50 tisíc cestujících za den. VRT Praha – Ústí nad Labem má denně využít přes 40 tisíc cestujících, na velké části nové VRT (Brno) Píseň–Ostrava se počty cestujících pohybují okolo hodnoty 24–29 tisíc cestujících za den. Celkem má tedy nové vysokorychlostní tratě využít až 130 tisíc lidí denně, podmínkou ale je, že na VRT musí být navázána řada opatření na konvenční síti, jako jsou elektrizace či modernizace a zkapacitnění některých konvenčních tratí či uzlů. Nepochybují o tom, že vysokorychlostní dráhy pak budou využívat nejen manažeři, ale i běžní pracující, studenti, učitelé i turisté. Efekt bude nejen ekonomický, ale i sociální, protože lidé si mohou snáz vybrat zaměstnání či studium. Reálné spuštění provozu v průběhu času přinese rozvojový impuls pro školství, vědu a výzkum a rozvoj domácího průmyslu s pozitivním vlivem na potřebnou vyšší kvalifikovanost pracovní síly.

Pane ministře, vím, že železniční doprava má celou řadu problémů a věnovat se všem zde není možné, tak jsem vybral snad ten nejdražší a přiznávám, že naše informace nemusí být správné, ale v našem prostředí se šíří, a tak by bylo na místě je objasnit. Můžete?

Díky převedení většiny vlaků dálkové osobní dopravy na nové VRT, se významně kapacitně odlehčí úsekům na konvenčních tratích. Díky tomu budou moci současně koridory v mnohem větší míře využívat nákladní vlaky, a tak se konečně dočkáme přesunu části nákladní dopravy ze silnic na železnici, který dnes není z kapacitních důvodů reálný.

Kdo je Mgr. Martin Kupka?

Martin Kupka se narodil v Jilemnici, kde vystudoval gymnázium. Ve studiu pokračoval na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy v oboru žurnalistiky a masové komunikace. Už při studiích působil jako redaktor a moderátor Českého rozhlasu 3 – stanice Vltava. V letech 2000 až 2002 pracoval jako mluvčí Hlavního města Prahy.

Po roční přestávce v privátní sféře se do veřejné správy vrátil jako mluvčí Středočeského kraje, kde byl odpovědný jak za komunikaci s veřejností, tak za prezentaci regionu v oblasti cestovního ruchu. V roce 2009 působil v roli mluvčího a ředitele Odboru komunikace Ministerstva dopravy. Jako ředitel mediální sekce a mluvčí ODS se podílel na parlamentní kampani v roce 2010. Zapojoval se i do všech následujících kampaní.

V červnu 2010 se stal mluvčím vlády ČR. Po vítězství ODS v komunálních volbách v roce 2010 se ujal role starosty v obci Líbeznice. Mandát obhájil i ve volbách v letech 2014 a 2018. Po úspěchu v krajských volbách v roce 2016 působil rok v Radě Středočeského kraje. Na starost měl oblast zdravotnictví. V roce 2020 se do Rady Středočeského kraje vrátil v roli statutárního náměstka hejtmanky pro silniční dopravu. Na podzim 2017 byl zvolen poslancem Parlamentu ČR. Mandát obhájil i ve volbách v roce 2021.

V lednu 2014 byl delegátem 24. Kongresu ODS zvolen místopředsedou strany, tuto funkci obhájil i na 25., 26. a 27. Kongresu v letech 2016, 2018 a 2020.

Martin Kupka je ženatý a má dvě děti. Mluví anglicky, jeho velkými zálibami jsou knížky, hudba a turistika.

„Florenc 13.30“

Pro další vstup jsem si zvolil také název kultovního filmu, plného romantiky a fantazie, kdy byly volné silnice, parkování nebyl problém a benzín stál 2 koruny. Ovšem v dnešním reálném životě tomu tak není a aktivní účast v silniční dopravě má k idyle daleko a nejde jen o mezilidské vztahy jako v onom filmu, ale mnohdy i o život. O silniční opravě by se také dalo hovořit do nekonečna, ale vybral jsem jen dva problémy – výstavba a podmínky rozvoje dopravní infrastruktury (*když se kdysi říkalo jen silnice, tak se řeklo a postavilo, ovšem u dopravní infrastruktury – tak to je jiná váha*). Základem všech diskusí je, a musí být, ta samotná silnice, chcete-li dálnice a tím kolik se toho postavilo a naplánovalo se chlubí každá vláda. Ale o tom nechci mluvit. Jde mi o problém kvality a rychlosti výstavby, což se navzájem podmiňuje.

Naskytá se otázka, jak je možné a kde je ten zakopaný pes dnešního stavebnictví? Jsme digitálně chytřejší, jsme lépe vybaveni, máme (*nebo si to myslíme*) větší znalosti, máme chytré technologie, možná až velkou řadu výzkumných ústavů, a přesto v sobě čelíme laickému dilematu. Karlův most, Karlštejn, a třeba u nás, kostelík svatého Jakuba v Bedřichově Světcí, a mnoho jiných středověkých staveb, přestály staletí a stále stojí. Nejen však to, ony také slouží. A nejde jen o středověk, naše předválečná linie obraných betonových bunkrů je bez jakékoliv údržby stále „funkční“. To se ovšem nedá říci například o dnešních moderních dálničních mostech, které nepřečkají ani polovinu století. Naši silničáři se periodicky vrací na naše stále se opravující silnice. Nemluví, ač by se také dalo, o nasazení sil a prostředků stavebních firem, ale o kvalitě. V té souvislosti mne napadá obava, že po „úspěšné“ kauze „limitů těžby hnědého

uhlí“, vznikla u nás jakási antitěžební hysterie ke všemu a všeho. Podle mého úsudku, musí být logicky problém v dostatku kameniva pro stavby silnic, jako základ kvalitní silnice, a to nejen do Práší podle známé písničky. Možná se mýlím, nebo ne pane ministře? Asi se někde děje chyba a umíte si to sobě a hlavně nám, teď jako ministr nějak vysvětlit? Jaké jsou podle Vás zásadní problémy dnešního stavebnictví? A zůstaňme jen u té dopravní infrastruktury. Pojďme k tomu druhému avizovanému problému a opět se mi vtírá název jednoho starého filmu:

„Vzbouření na vsi“

Nemluví se příliš o jednom problému, který trápí stavebnictví, ale také některé ostatní obory průmyslu a energetiky. Daly by se charakterizovat pojmem – syndromem „NIMBY“, což je akronym tvořený počátečními písmeny anglických slov „Not In My Back Yard“ – tedy, „ne na mém dvorku“, a také dalším akronymem „BANANA“, rovněž vytvořeného z anglických slov „Build Absolutely Nothing Anywhere Near Anything“, čili – „nestavte naprosto nic blízko čehokoliv“. Jsou to málo známé pojmy, které bezděčně spolu se svérázným výkladem demokracie dnes hýbou a ovlivňují společnost a jejich aktéři jsou žádoucí i pro „veřejno-bulvární“ mediální prostor. Právě digitální věk nul a jedniček vytvořil podmínky pro bleskovou výměnu informací a také k organizování kampaní téměř proti všemu. Svět není a nemůže být ideální, ale nabízí se otázka, kde jsou hranice demokracie, svobody a také z druhé strany anarchie. Toto se projevuje ve všech segmentech výstavby, ať už se jedná o energetické, protipovodňové, odpadové a také silniční stavby (*o těžbě jsem již mluvil*). Vnímáte to jako problém, a pokud ano, co s tím?

Předně bych jen poznamenal, že Karlštejn ani Karlův most nestojí od počátku tak, jak je Karel IV. nechal postavit. Každou stavbu musíte opravovat a udržovat, bez toho spadne. Poslední velká rekonstrukce Karlštejna byla dokončena v letošním roce, zhruba před 150 lety byl tak zanedbaný, že hrozila jeho zkáza a také Karlův most zasáhla řada povodní, po nichž bylo třeba obnovit spadlé oblouky.

Ale zpět do naší doby, k dnešnímu stavebnictví. Jsme samozřejmě vybaveni mnohem lepšími technologiemi, máme lepší znalosti, výzkumné ústavy. Jenže dnešní silnice, dálnice i mosty jsou vystaveny mnohem větší zátěži než Karlův most, když po něm jezdily koňské povozy. Na jednu nápravu kamionu je u nás povoleno maximálně 10 tun, maximální hmotnost celé jízdní soupravy je 48 tun. To je obrovská zátěž sama o sobě a k tomu je třeba připočítat skutečnost, že spousta dopravců maximální limity nedodrжуje. Při stávajícím provozu a hustotě nákladní dopravy zkrátka silniční síť dostává strašně zabrat, a tak není divu, že vyžaduje značnou údržbu. Bez větších oprav vydrží vozovka v průměru dvacet let. Někde víc, někde míň, záleží na místních podmínkách, frekvenci provozu nákladních aut atd. V praxi to znamená, že k tomu, abychom měli silnice v dobrém stavu, potřebujeme ročně kompletně opravit zhruba 5 % silnic. To se bohužel často nedaří, a pokud ano, lidé zase paradoxně nadávají na příliš mnoho uzávěr. Velké množství rekonstrukcí ale bývá i v Německu nebo Rakousku, které se zmiňují jako vzor toho, jak mají silnice vypadat.

Vraťme se ale ještě k přetěžování kamionů. V minulosti došlo k několika násobným navýšením pokuty za tento přestupek, hříšníkoví na místě hrozí sankce až do výše sto tisíc korun, ale policejní statistiky ukazují, že téměř polovina kontrolovaných vozidel stále jezdí přetížena. Příčiny jsou zřejmě dvojího druhu: nedostatek policejních kontrol a vysokorychlostních vah na straně státu a nedostatek řidičů nákladních vozidel či snaha o úsporu na straně dopravců. Kontrolám bude proto třeba věnovat v budoucnu větší pozornost.

Komplikace s dodávkami šterkopísku a kameniva, o nichž jste se zmínil, se odrážejí spíše v ceně staveb a nikoli přímo v kvalitě. Stávající lomy a pískovny budou v následujícím desetiletí vytěženy a budou ve velkém zavírat, přičemž není reálné otevírat nové. Od revoluce v roce 1989 se mimochodem neotevřel ani jeden. Materiály je už teď třeba dovážet z větší dálky, a pokud bychom je byli nuceni dovážet ze zahraničí, cena by dále

stoupala, o ekologické zátěži z takové dopravy ani nemluvě. Částečným řešením je proto recyklace materiálu ze staré silnice nebo demolice jiných staveb. Použití různých recyklátů nebo nových technologií při opravě asfaltových nebo betonových povrchů je samozřejmě předmětem řady výzkumů s cílem, co nejvíce materiálu znovu vrátit do funkčních staveb a současně nesnížit jejich kvalitu.

Dnešnímu silničnímu stavebnictví ale nechybí jen písek a kamenivo. Po skončení pandemie COVID-19 se objevil nedostatek řady dalších materiálů a především značný nárůst jejich cen. Po ruské agresi na Ukrajinu zase vzrostl nedostatek pracovních sil právě z Ukrajiny, na které stavební firmy často spoléhají. Těch problémů je nyní hodně a se stavebními firmami je řešíme. Z čeho bychom ale neradi ustupovali, je rychlost výstavby jednotlivých staveb. Ta je pro nás důležitým parametrem dlouhodobě. Dopravní stavby zatěžují své okolí nejen prachem a hlukostí, ale velmi často způsobují zácpy a nemalá zdržení. Na státním investorovi proto je, aby u takové stavby už v průběhu prací i po jejich skončení hlídal dodržování termínů i kvalitu a po dokončení případně uplatňoval reklamace. Do budoucna si v tomto ohledu slibujeme zlepšení a zefektivnění činnosti ŘSD díky jeho transformaci z příspěvkové organizace na státní podnik, který by měl být výrazněji finančně zainteresován na kvalitě služeb poskytovaných státu i uživatelům silniční infrastruktury.

Pokud se ptáte na řešení problému, který se v anglickém akronymu označuje jako NIMBY, pak se obávám, že zde jednoduché řešení neexistuje. I lidé, kteří proti výstavbě dálnic nebo vysokorychlostních tratí nic nemají, je zkrátka nechtějí mít u svého bydliště nebo chalupy. Jedná se o legitimní zájem, se kterým musíme počítat lidsky i legislativně. Lidsky znamená, že se s těmi lidmi musíme bavit, vysvětlovat, nabízet různá kompenzační opatření, nestavět dálnice nebo železniční tratě jako nepropustné bariéry v terénu a tak dále. Legislativně pak musíme mít nástroj, jak stavbu, kterou obhájíme jako veřejný zájem, postavit i přes odpor části místních. K tomu slouží zákon o urychlení výstavby dopravní infrastruktury, který usnadňuje výkupy nutných pozemků a nově by měla pomoci i novela stavebního zákona, kterou vláda předložila do sněmovny. Pro dopravu je tam klíčové vytvoření Specializovaného stavebního úřadu, který bude schvalovat velké dopravní stavby. To je zásadní posun od toho, kdy územní rozhodnutí pro část pražského okruhu schvalovali na stavebním úřadu v Uhřetěvsi, kde

s podobnými stavbami logicky nemají žádné zkušenosti. Nový stavební zákon by měl také díky procesní integraci a principu jeden úřad, jedno razítko

a měl by tak omezit množství odvolání v průběhu schvalování stavby, což přípravu staveb dále urychlí.

„Plavecký mariáš“

Motto:

„Nejpozději od 18. století vynikaly české země tradicí stavby nákladních lodí a později i plavidel pro osobní lodní dopravu a volný čas. Zásadní význam pro rozvoj této tradice měl tzv. Navigační patent císařovny Marie Terezie z 31. května 1777 a právní normy na něj navazující. Vltavsko-labská vodní cesta je od té doby chápána jako svobodná pro plavbu. Kvalifikovaná péče o její údržbu a rozvoj se od konce 18. století stala jednou z priorit státní politiky – ale do kdy?“
Více „TEMA“ č. 3/2020

I třetí vstup, tedy o vodní dopravě, bych si dovoлил uvést také jedním z československých budovatelských filmů z roku 1952 a krátkým mottem. Obsah filmu je naivní, poplatný době a kdo ho nezná snadno si jej najde, takže dnes jde jen o ten název a jednoduchost s jakou se daly vyřešit problémy. Ta jednoduchost je dnes spíše z říše snů a třeba Vltavskou kaskádu bychom dnes již nepostavili a třeba porovnání délky stavby přehrady Orlik a dnes plánovaná vodní díla je deprimující. Je to vidět i na vcelku jednoduchém záměru splavnění Labe a jezu u Děčína. Nevím, jakou hru dnes hrají zainteresovaní aktéři, zřejmě to bude poker, nebo spíše strategické šachy, ale výsledek je v obou případech až do konce (*doufáme, že ne zcela žalostného*) nepředvídatelný. Pro racionální rozhodování o vcelku logické výhodnosti využití vodní dopravy a nezanedbatelné šanci udržet tradici efektivní a kompletní stavby lodí v České republice, stojí velký a mnohými vítaný „nepřítel“. Je to bobr, kterého

by všichni správci povodí nejraději poslali k čertu a pak drobnokvět, o jehož existenci v podstatě nikdo ani neví, přičemž bobr si jako všichni hladavci poradí sám a vzácný drobnokvět, který lze i tak přenést na jinou lokalitu, je v podstatě zavlečená rostlina a roste prý např. i na žižkovském nádraží v Praze, kde si s tím developeři v rámci přestavby na nádraží na rezidenční destinaci nedělají starosti. Pak je tu ale ekologický aktivismus, a to je těžší váha. V té souvislosti a vzhledem k tomu, že řeky nemají „pevnou“ hranici, musí se stát i z hlediska dopravy mezi sebou navzájem hledat společná řešení. Je s podivem, že Česko – Německá smlouva o splavnosti Labe, která byla (a šušká se, že německým Zeleným jaksi unikla při schvalování v Bundestagu pozornosti) v Německu vládou schválena, a i Spolkovým sněmem ratifikována, leží v naší Poslanecké sněmovně a nebyla k ratifikaci zatím vůbec předložena.

Pikantní je, že tato smlouva odstraňuje vakuum, které na Labi, jako mezinárodní řece, existovalo od roku 1936, kdy Adolf Hitler zrušil jednostranné tzv. labskou Aktu, která regulovala poměry na Labi již od r. 1822. Po válce nedošlo k obnovení smluvního vztahu na labské vodní cestě v důsledku rozdělení Německa a teprve po roce 1990 po sjednocení Německa byly zahájeny iniciativy, které vyústily v současnou smlouvu ležící v „šuplíku“ PS našeho Parlamentu. Odstranění důsledku aktu fašistického diktátora z r. 1936 ve formě ratifikace zmíněné smlouvy by asi nemělo být blokováno naším ctihodným zákonodárným sborem.

Pane ministře, o lodní dopravě a naší „labutí píseň pějící“ flotile říční i námořní by se daly popsat stránky, ale jaké jsou podle Vás perspektivy naší lodní dopravy a také navazující stavby lodí (*dokud to ještě umíme*), a máte povědomí, co je s onou zmíněnou smlouvou?

O výhodnosti a potřebnosti lodní dopravy není sporu, nebylo by ale korektní, kdybychom v případě debat o výstavbě Plavebního stupně Děčín ochranu přírody bagatelizovali. Jedná se o chráněné území soustavy Natura 2000, které je vyhlášené k ochraně unikátních přírodních stanovišť. V případě dolního Labe se jedná o bahnité náplavy, které se u nás vyskytují především mezi Ústím nad Labem a Hřenskem, respektive státní hranicí s Německem. Střídavé zaplavení a obnažování břehů řeky zde umožňuje vývoj specifické vegetace s velkou druhovou bohatostí, mezi kterými je nejen tzv. drobnokvět pobřežní. Vzdušný hladiny Labe způsobené výstavbou Plavebního stupně Děčín, by šterkové náplavy trvale zaplavilo, což beze sporu znamená významný dopad na předmět ochrany. V takovém případě musí být záměr posouzen podle zákona o posuzování vlivu na životní prostředí. V rámci tohoto procesu je možné záměr schválit, pokud příslušný orgán dospěje k závěru, že negativní vlivy lze zmírnit nebo eliminovat stanovením kompenzačních opatření.

Co se týče bobra evropského, tam víme, že negativní vliv výstavby plavebního stupně Děčín, je možné kompenzovat nalezením náhradní lokality. Naproti tomu u bahnitých náplav, označovaných jako stanoviště č. 3270, se vedou dlouhodobě spory. V roce 2018 vydala Správa Národního parku České Švýcarsko stanovisko, ve kterém konstatuje, že kompenzační opatření ke stanovišti 3270 nelze v podmínkách České republiky stanovit. Následující rok se naše vláda dokonce oficiálně dotazovala Evropské komise, zda by bylo možné kompenzovat negativní vliv na území cizího státu. Když to komise odmítla, resort dopravy si zadal u Technologické agentury výzkumný projekt: „Analýza a vyhodnocení možností vytváření a plošného rozšiřování přírodního stanoviště 3270 soustavy Natura 2000 v podmínkách Dolního Labe při respektování stávajícího užívání a rozvoje vodní cesty“. Cílem projektu bylo podrobné analytické vyhodnocení dostupných informací k řešení polopřirozeného nebo umělého obnovení a rozšíření přírodního stanoviště 3270 v rámci soustavy Natura 2000.

Tato studie potvrdila, že kompenzační opatření za ztrátu bahnité náplavy (stanoviště č. 3270) při výstavbě Plavebního stupně Děčín, jsou proveditelná. Na základě skutečně podrobné analýzy území a podmínek na

březích a v korytě řeky Labe dotčeného úseku byl určen potenciál území, ve kterém je možné navrhovat různá typová opatření. V rámci studie byl též prováděn průzkum zahraničních projektů, které v rámci EU prokazatelně vedly k vytvoření nebo rozšíření stanoviště 3270, což jen ukazuje, že předchozí závěry o nemožnosti kompenzačních opatření nebyly objektivní. Podobný příklad máme i z České republiky, kde byl realizován komplex experimentálních balvanitých výhonů v úseku labského kaňonu pod plánovaným profilem záměru Plavební stupeň Děčín. Díky tomu se zde v posledních letech rozvíjí prokazatelně kvalitní bylinné společenstvo stanoviště 3270.

Labská vodní cesta je součástí transevropské dopravní sítě TEN-T. Labe v úseku od státní hranice se Spolkovou republikou Německo po Ústí nad Labem je podle dokumentů OSN i EU zařazeno mezi základní úzká hrdla komerčně nesplavná. Důvodem je 40 km dlouhý úsek řeky od státní hranice se SRN, který má díky výrazné rozkolísanosti průtoků limitující význam pro splavnost a tím i efektivní využití celé labské vodní cesty z pohledu naší země. Každoročně je díky nízkým průtokům zastavena plavba v tomto kritickém úseku přibližně na 3 až 6 měsíců. Zejména v letním období stále rostoucí segment plaveb velkých lodí s ubytováním turistů i výletních lodí, nemluvě o tisících malých plavidel putujících po evropské síti vodních cest, končí před státní hranicí v Německu a region Ústeckého kraje i další navazující regiony Čech jsou o tento druh rekreačních příležitostí ochuzeny.

Se splavněním Labe a výstavbou Plavebního stupně Děčín dále počítáme. I proto je důležitá dohoda mezi českou a německou vládou o plavbě po labské vodní cestě. Nemělo by totiž žádný smysl mít splavné Labe na českém území, kdyby lodě nemohly pokračovat dál do Německa. Cílem dohody je zajistit a udržovat splavnost Labe v určitých parametrech od Pardubic až do Hamburku. Na německém úseku Labe je dohodou garantována hloubka plavební dráhy 140 cm a splavnost Labe po 340 dnů v roce. Cílových parametrů by mělo být dosaženo do roku 2030. Kromě parametrů plavební dráhy na území České republiky a na území Spolkové republiky Německo, počítá dohoda se zřízením Společné komise, jejímž

úkolem bude provádět monitorování parametrů plavební dráhy a navrhovat opatření k jejímu zlepšení.

Splavňování Labe umožní provoz ekologické vodní dopravy a zlepší podmínky pro mezinárodní obchod i cestovní ruch v České republice. Česko-německá smlouva o Labi dává poprvé i určitou jistotu pro plánování investic do vodní dopravy a přístavních infrastruktur. Nyní je samozřejmě na řadě Parlament, kde musíme smlouvu vysvětlit a obhájit. Diskuze kolem tohoto tématu by

měla vycházet z pravdivých údajů, podložených a objektivních dat, jež se opírají o korektní odborné zdroje či nezávislé studie. Je nutné si uvědomit, že říční plavba je nezastupitelná pro transporty nákladů, které nelze dopravovat po železnici ani silnici vzhledem k jejich váze nebo rozměrům. Na tom závisí existence řady exportních výrobců investičních celků s vysokou přidanou hodnotou a rovněž import podobných zařízení pro modernizaci české ekonomiky.

„Rychle a zběsile“

Pro uvedení následujícího tématu, jsem si i tentokrát vypůjčil název amerického produktu, jehož hlavní složkou je série i u nás uváděných akčních filmů a kde auta hrají vedle herců hlavní roli. Zaujal mne víc než obsah názvu, který se hodí do realizace radikální změny pohonu aut.

Je to elektromobilita, která se stala hitem posledních let a vcelku prospěšná doplňková část dopravní kapacity se dostala direktivně stanoveným tempem realizace do hypotetické sféry spásy planety. Evropa se i v tomto stala celosvětovým lídrem a hodlá se ekonomicky zničit za každou cenu. A to i po odchodu ze závislosti na ruské ropě, za cenu absolutní závislosti na jiné části světa. Je a mělo by být známo, že pro výrobu baterií nemáme v Evropě zdroje potřebných surovin a Evropa ani není prakticky účastna nikde na jejich těžbě. Jistotu naději dává vodík, ale i zde, pokud by se jednalo o vodík jako doprovodný produkt jiné výroby snad, ale při cílené výrobě to energetickou bilancí nevychází a předpokládá to mít dostatečné zdroje bez uhlíkové energetiky, a to také zatím moc nevychází. Připouštěný dovoz nekoresponduje s očekávaným deficitem výroby el. energie, který je avizován ve všech okolních státech. Deklarovaná cesta jádra je sice možná, ale zatím se jedná pouze o plány (a na-konec těžbu vlastního uranu jsme si jako bodří Češi v rámci „Zeleného údělu“

zablokovali též). A ony démonizované „občasné zdroje elektřiny“ mají své technické a kapacitní limity, které navíc neovládáme (kdysi se větru a dešti pokoušelo poručit a nedopadlo to dobře). To by mělo ovlivnit i filosofii nasazení masivní elektromobility.

Netajím se tím, že tempo násilně prosazované, byť technicky realizovatelné elektromobility, je neprozíravé a jistě za potlesku asijských států, pro nás takřka sebezničující. Náš klasický autoprávní je 10% podílem tvorby HDP, významnou součástí našeho hospodářství ve všech souvislostech a strategii jeho udržitelnosti a směřování jako Češi v podstatě neovládáme. Naskytá se otázka, zda bude o poměrně drahá auta zájem, zda disponujeme, nebo budeme disponovat dalšími zdroji pro výrobu energie a jestli bychom i jako Evropa neměli být poněkud opatrnější ve stanovování směrych plánů?

Vím, že jsou hojně prezentovány a citovány „vědecké“ studie o katastrofálním vlivu CO₂ na klimatické změny, ale jsou také politicky nežádoucí studie neutrální a opačné. Ovšem není soudce, takže zbývá ten zdravý selský a osvědčená metoda předběžné opatrnosti.

Pane ministře, velmi by nás zajímal Váš názor na tuto věc, a to s důrazem a z pohledu naší republiky. Máme hodnověrnou, ne ideály a poslušností zpracovanou analýzu možností a dopadů?

Obavy o český a v širším slova smyslu i evropský automobilový průmysl jsou na místě. Ve všech jednáních, která na téma emisí a elektromobility v Evropě vedeme, proto naše vláda zastává opatrné či spíše realistické postoje. Ta jednání jsou velmi složitá a ve výsledku musíme hledat kompromisy napříč mnoha různými zájmy. Na straně jedné je nutnost snižování emisí. Doprava produkuje čtvrtinu všech skleníkových plynů v evropských zemích, a proto jsou s ní spojeny zásadní části klimatických závazků EU. Na straně druhé je zde automobilový průmysl, který je tahounem naší ekonomiky a konečně lidé, kteří vlastnictví cenově dostupného auta zcela legitimně považují za součást běžného životního standardu. Tohle všechno a řadu dalších aspektů je třeba zohlednit. Během českého předsednictví v Radě EU se nám podařilo vyjednat řadu sice zatím předběžných, ale důležitých kompromisů. V říjnu to byla předběžná podoba pravidel, podle nichž by měl do roku 2035 postupně skončit prodej nových aut se spalovacími motory. Od tohoto roku podraží jakékoli emise z nových vozů. Jde o první schválený návrh z balíčku Fit for 55, který umožní snížit do roku 2030 emise skleníkových plynů alespoň o 55 % ve srovnání s úrovněmi z roku 1990 a do roku 2050 dosáhnout klimatické neutrality. Některé státy původně usilovaly o odklad zpoplatnění emisí, neboť se obávaly hospodářských dopadů tohoto kroku. Unijní instituce se nakonec shodly na tom, že Evropská komise v roce 2026 zhodnotí, zda je v silách EU tohoto cíle opravdu dosáhnout či zda jej například odložit. Možností bude také využívat ve spalovacích motorech syntetická paliva.

V listopadu Evropská komise představila návrh nové emisní normy Euro 7, která se týká aut se spalovacími motory, ale i elektromobilů. Jedná se o poslední změnu před úplným přechodem na elektromobilitu v roce 2035. Automobilky se nových pravidel Euro 7 hodně obávaly, očekávalo se totiž zprůsnění norem, což by mohlo znamenat, že namísto klasických aut se spalovacím motorem už bude možné vyrábět pouze dražší hybridy. Jako předsednická země jsme se snažili co nejvíce tuto emisní normu změkčit, což se také podařilo. Ve srovnání se současnou normou se nemají změnit požadavky týkající se emisí oxidů dusíku u benzinových aut, která budou mít nadále povoleno 60 miligramů na kilometr. Tato úroveň začne nově

platit i pro diesely, které podle standardu Euro 6 mohou vypouštět 80 miligramů na kilometr. Zpřísnit by se měly také normy pro nákladní automobily. Norma Euro 7 by měla začít platit v roce 2025, ale o tomto budeme ještě vést na evropské úrovni jednání. Podařilo se nám vyjednat odložení účinnosti normy u autobusů a nákladních vozidel o rok na 1. července 2027. Odložení normy právě u autobusů a nákladních vozidel je pro Českou republiku prioritou. Evropský automobilový průmysl se totiž nesmí stát rukojmím technologicky nespokojitelných návrhů, které budou oslabovat jeho pozici proti zbytku světa. Díky mírnější podobě normy nebudou muset automobilky používat nové drahé technologie, což jim umožní soustředit více kapacit na přechod k elektromobilitě.

Poslední novinkou letošního roku, o které se zmíním, je evropská dohoda na tom, že všechny velké silnice v Evropě by měly být do konce roku 2025 vybaveny na každých 60 kilometrech dobíjecí stanicí pro osobní elektromobily, o pět let později i pro nákladní auta. Rovněž do konce roku 2030 by na každých 200 kilometrech těchto silnic mělo jít doplnit palivo v autech na vodík. Dostatečně hustá síť dobíjecích stanic je podmínkou dalšího rozvoje elektromobility. Náš Národní akční plán čisté mobility předpokládá, že by do roku 2030 mělo být postaveno až 35 tisíc dobíjecích bodů. V poslední době přitom tempo výstavby dobíjecích stanic zrychluje. Za poslední dva roky se jejich počet u nás téměř zdvojnásobil. V příštích letech očekáváme přírůstek čistých elektromobilů v řádu až desítek tisíc. Vzhledem k tomu, že elektromobilita je globálním trendem a naše republika je tranzitní zemí, musíme být připraveni na další růst zájmu o veřejné dobíjení.

Co se týče ceny elektromobilů, podle řady expertů budou zlevňovat, jak se jich bude prodávat víc a víc. Odhaduje se, že k vyrovnání cen dojde v Evropě už v roce 2026 a v roce 2030 mají být elektromobily dokonce levnější. Vedle úspor z velkého rozsahu výroby je doufejme možno také počítat s technologickým pokrokem, který baterie nejen zlevní, ale rovněž zvýší jejich kapacitu a prodlouží životnost, což je dnes největší slabina elektroaut. Pokud by se ji podařilo odstranit, pak je elektrický vůz ve všech směrech lepší než auto se spalovacím motorem.

A konečně k otázce, jak to bude s výrobou elektřiny a zda jí bude dostatek. My se nikterak netajíme názorem, že se do budoucna neobejdeme bez jaderných zdrojů. Obnovitelné zdroje v našich klimatických podmínkách nemohou na zvýšenou potřebu energie stačit, nemluvě o jejich nestabilitě. Kromě dlouhodobého provozu stávajících jaderných bloků a výstavby nového bloku v Dukovanech je třeba začít připravovat podklady pro rozhodnutí o dalších blocích ve stávajících jaderných lokalitách Temelín a Dukovany. V rámci EU prosazujeme rovné podmínky pro jadernou energetiku

s ostatními nízkouhlíkovými zdroji a podporovat musíme také výzkum a vývoj nových technologií. V oblasti jaderných zdrojů se mluví o malých jaderných elektrárnách, modulárních reaktorech a podobně. Je sice pravda, že času není nazbyt, ale zvládnout se to dá. Je třeba si uvědomit, že ojetých automobilů vyrobených před rokem 2035 se požadavky na nulové emise týkat nebudou. Fakticky to znamená, že auta se spalovacím motorem budou jezdit ještě dlouho za tímto termínem.

„Hej rup!“

K poslednímu tématu jsem pro odlehčení jako v předchozích vstupech zvolil českou komedii Martina „Mac“ Friče z roku 1934, která ukazuje těžký úděl nezaměstnaných (*Jan Werich a Jiří Voskovec*), kteří si spolu s dalšími založí mlékárenské družstvo, a tím se jim vrátí životní optimismus.

Pane ministře, jsme na stránkách magazínu regionální hospodářské komory a po názorech na problematiku dopravy bych rád otevřel jedno obecné téma, které v podstatě souvisí se vším. Je to téma Hospodářských a obchodních komor, které jako sdružení podnikatelů působí nejen ve světě, ale i v českých zemích, kde byly od počátků existence podnikatelského prostředí jeho respektovaným představitelem. Platí to i dnes a samostatným zákonem zřízená HK ČR úspěšně reprezentuje podnikatelské prostředí našeho státu a patří k největším podnikatelským sdružením v ČR. Nicméně po napsání zákona o Hospodářské komoře

s povinným členstvím, bylo toto zrušeno a slovo povinné bylo nazváno dobrovolným. Podle mého názoru to byla jedna z fatálních chyb naší novodobé historie a podrobný rozbor důsledků sice každý z nás dnes pociťuje, aniž by si to možná dal do souvislostí, ale to je na jinou a delší diskusi. (Snad jen jeden poznatek. Vlivem dobrovolného členství a pod faktem, že sám podnikatel nic neovlivní, vzniklo u nás značné množství různých sdružení podnikatelů, ve kterém se až na výjimky nikdo nevyzná a není vůbec jasné, za koho a s jakou silou členů, jejich představitelů hovoří.) Nicméně Hospodářská komora ČR se svými regionálními a oborovými složkami stala součástí běžného života společnosti a má potenciál ke svému dalšímu rozvoji a naplnění svojí role.

Naskýtá se tedy poslední otázka, jak Vy pane ministře vnímáte roli a aktuální působení HK ČR (má i svou dopravní sekci), a to i ve vztahu k působení komor ve světě, se kterými se jistě i Vy sám při svých obchodních cestách setkáváte?

Roli Hospodářské komory, jako klíčového reprezentanta podnikatelů v naší zemi beru velmi vážně a oceňuji ji. Připomínky uplatňované komorou v meziresortním připomínkovém řízení jsou pro nás vždy důležitou zpětnou vazbou jak naše různé legislativní ale i odborné návrhy reflektuje podnikatelská veřejnost. Jsem v úzkém kontaktu s prezidentem Hospodářské komory České republiky a v nejbližších dnech nás čeká společná debata na téma budování vysokorychlostních tratí, ale diskutujeme i o dopadech vysokých cen energií, nedostatku kvalifikované pracovní síly a dalších tématech. O našich dobrých vztazích svědčí i fakt, že na mých prvních větších zahraničních cestách do Kataru a následně do Kanady mě doprovázela podnikatelská mise organizovaná právě Hospodářskou komorou.

Podnikatelé jsou dnes ve velmi složité situaci, sotva se vypořádali s pandemií COVID-19, přišla ruská agrese proti Ukrajině a s ní další turbulentní období, ve kterém čelíme vysokým cenám energií. Jako ministr dopravy dobře vím, jaké problémy přináší cena paliv a dalších energií dopravcům i stavebním firmám, na které rovněž dopadá nárůst cen stavebních materiálů. Problémy přirozeně nemají jen firmy ze sektoru dopravy. Čelíme jedné z největších krizí Evropy po 2. světové válce. Těžké zkoušky je vystavena nejen ekonomika, ale také naše hodnoty. Jako země, která má své vlastní historické zkušenosti s ruskou okupací jsme se jednoznačně přihlásili k sankcím proti Rusku a podpoře napadené země. Věřím ale, že z dnešní krize vyjdeme vítězně a silnější než dřív. Bez podnikatelů a podnikání to ale nedáme, a proto přeji všem trpělivost, pevné nervy a odvalu.

Dostali jsme se k závěru naší diskuse a rozhodně jsme nevyčerpali všechna témata, která přímo i nepřímo s dopravou a související legislativou souvisí. Pokud byste, pane ministře, na úplný závěr chtěl cokoliv sdělit, nebo vzkázat

naším podnikatelům (kteří mimochodem mají podle našich průzkumů na 2 000 povinností a závazků ke státu) a ostatním čtenářům TEMA, pak prosím.

Podnikatelům chci vzkázat, že vláda na svůj slib snižování byrokratické zátěže firem i živnostníků nezapomněla. Jistě víte, že přes urputný odpor opozice rušíme elektronickou evidenci tržeb, limit pro registraci k DPH, využívání paušální daně s účinností od 1. ledna 2023 vzroste na dva miliony, limit pro povinnou registraci plátce DPH by se měl od 1. ledna 2023 zvýšit z 1 na 2 mil. Kč. To je opatření na pomoc především malým podnikům, které byly nepříznivě ovlivněny pandemií COVID-19. Další novinkou v daňovém balíku má být snížení drastických pokut za porušení povinností souvisejících s kontrolním hlášením na poloviční výši nebo mimořádné zrychlení odpisů v roce 2022 a 2023. Tímto způsobem chceme podpořit investiční aktivitu podnikatelů. Již dříve se vláda rozhodla zrušit silniční daň a povinné přimíchávání biosložky do nafty, zastropovali jsme ceny energií, cenového stropu se dočkají i velké firmy. Chystáme se rušit zbytečné právní předpisy, omezit papírování, plánujeme digitalizaci různých procesů. To jsou novinky, které podnikatelům a živnostníkům v příštích letech usnadní život. Na závěr mi dovoluete popřát všem příjemné prožití vánočních svátků a mnoho úspěchů v roce příštím.

ROTARY k tématu energetiky

Pro současné vydání čtvrtletníku TEMA byla jako jedno z témat zvolená oblast energií. Sleduji se zájmem články a diskuze v minulých číslech a chtěl bych k tomu i jako absolvent ČVUT FEL – obor ekonomika a řízení energetiky a rovněž spokojený investor do OZE, poznamenat pár věcí.

Často se zde zmiňuje Green Deal, naše zásoby uhlí, naše jaderné elektrárny a popisuje se, jak jsou obnovitelné zdroje neschopné nahrazovat zdroje stávající, ať již z důvodů jejich malého výkonu nebo nefunkčnosti, když slunce nesvítí nebo vítr nefouká. Nechci zpochybňovat erudici autorů,

chtěl bych jen přispět do diskuze některými náměty.

Všechny příspěvky mají společné to, že je zde řešena celospolečenská problematika, všichni řeší věc z pohledu národohospodářů. Všechny minulé články jaksi zapominají, že na věc se musíme podívat z dlouhodobějšího pohledu, například z pohledu našich vnuků. A ten je, že v letech po roce 2060 už stejně nebude žádné uhlí ke spalování. Jaderná syntéza je nám už slibována desítky let, nevíme, zda ji lidstvo zvládne. Pokud řešíme jen naše problémy, tak má Greta pravdu, jsme sobci.

Skuteční kapitáni naší energetiky – vlastníci a management velkých energetických společností již pragmaticky realizují své dlouhodobé plány pomalých, postupných změn, kdy zachovávají přednosti stávající výroby a masivně investují do velkých OZE parků.

My ostatní máme v energetice před sebou výzvu, která zde již dlouho nebyla. Obnovitelné zdroje nám dávají možnost diverzifikace výroby. Najednou si elektrickou energii může vyrábět velké množství lidí, prakticky všichni. Mohou vzniknout energetická komunitní sdružení, která si budou energii sdílet. Může vzniknout úplně nový trh, kdy si budou lidé svoji elektřinu navzájem prodávat, jako si dnes na trzích prodávají ovoce a zeleninu. Pokud bude na obci výrobce z bioplynky, vody či bateriové úložiště, můžeme řešit sami i regulaci dodávek. Máme obrovskou výhodu, že pro malé výrobce z OZE je ve všech prognózách plánováno s přednostním vstupem na tento trh. Máme možnost si sami vyrábět elektřinu pro pohon našich (elektro)aut a být nezávislí na ropě. Decentralizace dává šanci zbohatnout v energetice běžným lidem, kteří byli dosud jen konzumenty elektřiny, byli jakýmsi energetickými nevolníky.

Nenadávejme na to, že stále musíme dělat to, co nám nutí Německo (a další), vezměme si příklad z toho, co oni dělají dobře. I peníze z vyspělé německé decentralní výroby přispívají k tomu, proč jsou německé obce a města tak hezké. Přestaňme investory do energetiky nazývat „solárními barony, uhlobarony a podobně“, tyto lidi využili platných zákonů k vydělávání peněz, což je bohublá činnost. Vyhrňme si všichni rukávy a pusťme se masivně do investic do OZE.

Sice se poslední rok o OZE hodně mluví, ale v absolutních hodnotách je to stále nedostatečné.

Máme v energetice mnoho nekvalitních zákonů, soustředíme se na jejich harmonizaci se západoevropskými trendy. Namátkou se zmíním o současné právní nemožnosti agrofotovoltaiky, nutnosti stavebních povolení pro střechy výrobní s větším výkonem, nemožností dodávek ze střech paneláků do jednotlivých bytů, nešťastné měření po fázích, přílišná konzervativnost památkové ochrany v energetice a mnoho dalších.

Tento příspěvek nemíří proti velkým výrobcům, velkým zdrojům, proti centrálním energetickým sítím, regulacím a dispečinkům. Článek je myšlen jako doplněk současného stavu. Je psán proto, aby lidi více vzali osud do svých rukou a vzali novou energetiku jako výzvu.

Ono nám stejně nic jiného nezbývá.

Ing. Milan Machovec
ROTARY klub Most

inzerce

TÝDENÍK HOMÉR

novinky a zajímavosti
z Mostecka

www.homerlive.cz

Středisko pro úspory energie s. r. o.

Drahé energie. To je téma, které je v poslední době velmi diskutováno a velmi nás trápí. Jakým způsobem ušetřit energii, abychom nemuseli obětovat životní komfort, na který jsme byli doposud zvyklí? Co dělat, když Vám přijde nový rozpis záloh na energie? Chcete požádat o dotaci na alternativní zdroj energie nebo potřebujete pomocnou ruku od státu na kompenzaci zvýšených nákladů za energie? S těmito otázkami Vám umí pomoci naše společnost Středisko pro úspory energie s. r. o. z Mostu. Jsme na trhu více jak 25 let a tato témata jsou pro naše auditory denním chlebem. Abychom uměli klientovi správně poradit, potřebujeme znát vše o energetickém hospodářství objektu, který je ze strany energetiky problematický a klienta trápí.

Z tohoto důvodu nejprve klienta pozveme na konzultaci, kde cca půl hodiny pouze diskutujeme o tom, jakým způsobem se v objektu spotřebovává energie, jak objekt vypadá, jaké osvětlení je instalováno, jaký je zdroj vytápění, případně kolik za posledních let investoval do úsporných opatření.

Až na základě těchto znalostí klientovi připravíme možné návrhy toho, co je možné realizovat a pomůžeme stanovit priority realizace navržených opatření. Vždy začínáme s tím, zda je možné získat levnější cenu energie na trhu či zda je možné v rámci úspor změnit nějaký proces v daném hospodářství. Následuje podrobnější analýza stavu způsobu vytápění, konstrukčních vlastností objektů a technologie, která se u klienta vyskytuje. Kombinací renovace objektu a výměnou zastaralých zařízení a technologií je možné ušetřit až 80 % energie.

**STŘEDISKO
PRO ÚSPORY ENERGIE**

+420 602 445 169 | +420 476 104 189 | www.sue-cr.cz

- Průkazy energetické náročnosti budovy - PENB
- Nová zelená úsporám pro rodinné a bytové domy
- Energetické poradenství ZDARMA
- Dotace z fondů Evropské unie na klíč
- Energetické audit/posudky
- Měření termokamerou

Středisko pro úspory energie s.r.o.
Tř. Budovatelů 1353/108a
Most 434 01
info@sue-cr.cz

Důležité je, že na většinu těchto opatření je možné v dnešní době čerpat dotace. Pro domácnosti je to až 60 %, pro podnikatele v Ústeckém kraji 45–65 % dle velikosti firmy. Naše společnost je schopna Vás provést celým tímto procesem – od podání žádosti o dotaci, zpracování všech podkladů, až po samotné vyplacení dotace. Žádost o dotaci je možné podat na téměř jakákoliv energeticky úsporná opatření, a to v různých kombinacích (fotovoltaika, tepelné čerpadlo, zateplení objektu, výměna technologie, výměna osvětlení atd.). Je však nutné toto nejprve diskutovat s námi, protože každý dotační program má svá pravidla a omezení a pro získání dotace je nutné tato pravidla dodržet. S tímto Vám opět mohou hned na úvodní schůzce poradit naši energetičtí auditoři. Například v současné době není možné žádat o dotaci na plynový kotel. Dále není možné pro domácnosti žádat o dotaci na tepelné čerpadlo v případě, že je objekt vytápěn právě plynovým kotlem. Toto je dost citlivé téma pro většinu našich klientů, bohužel dotační politika v rámci NZU je nyní takto nastavena.

Budu rád, když se u nás zastavíte v naší nové kanceláři v centru města Mostu a společně nad kávou probereme jaké možnosti v oblasti úspor energií máte.

Ing. Tomáš Novák
Jednatel, Energetický specialista
Středisko pro úspory energie s. r. o.

„Quo vadis“ – Česko?

Na aktuální otázku „Kam kráčíš, Česká republiko?“, by se dalo odpovědět velmi stručně. Směr postupu by nebyl zrovna vábný, a zřejmě by čtenáře neuspokojil. Pojďme se nejprve podívat, v jaké situaci jsme a následně, co by se s tím dalo dělat (pokud se s tím tedy něco dělat chce, což je základní předpoklad jakékoliv hospodářské politiky).

doc. Ing. Ilona Švihlíková, Ph.D.

Vysoká inflace sužuje ČR už rok a půl. Od příchodu tohoto roku se sice dá očekávat, že meziroční index spotřebitelských cen, který slouží i jako hlavní měřítko pro centrální banku, se začne snižovat. Jenže snižování dynamiky inflace skutečně neznamená snižování cen. Prostě ceny porostou pomaleji, a to zejména v porovnání s vysokou srovnávací základnou. Domácnosti negativně zasahuje drtivá kombinace vysokých cen energií, potravin, pohonných hmot a také vysoké úrokové sazby, které se týkají zejména domácností, které stojí před refinancováním hypoték. Firmy jsou samozřejmě postiženy velmi vážně energetickou krizí. ČR jako silně průmyslové zemi hrozí deindustrializace, tedy uzavírání, resp. odchod průmyslových kapacit. Ztráta průmyslové páteře je přitom jeden z nejvíce nebezpečných jevů, protože vede k nárůstu nerovnosti ve společnosti a často také ztrátě společenské koheze. I firmy jsou samozřejmě postiženy vysokými úrokovými sazbami, které se tváří v tvář masivní nákladové inflaci vůbec neosvědčily a byly od počátku chybou politikou Rusnokovy ČNB.

Vláda si již na začátku svého období zvolila ne-realistickou prioritu v situaci souběhu krizí, a sice fiskální konsolidaci. Dlouho odmítala konat, a pokud již přichází s návrhy, je to podle anglického motta „too little, too late.“ Způsob zastupování cen elektřiny a plynu pro domácnosti přichází

pozdě, a velmi nešťastným způsobem, kdy stát (neboli my všichni, co platíme daně) budeme dopláct rozdíl k „tržní“ deformované ceně. Je přitom potřeba znovu zdůraznit, že ČR vyrábí elektřinu velmi levně a je čistým vývozcem, vzhledem k velikosti ekonomiky jedním z nejvýznamnějších na světě. Přesto je cena elektřiny tak vysoká, že ohrožuje české občany i české firmy. Zastupování cen (a další možnosti cenové regulace, kterou nabízí zákon o cenách z roku 1990) je obvykle řešením přechodného, dočasného charakteru. Je tedy potřeba ho učinit, pokud možno co nejdříve, a následně se zabývat tím, že řešíme příčinu celé situace. K tomu se vláda ovšem vůbec nemá, stejně jako ignoruje zoufalé volání o pomoc velkých firem, či firem z těžkého průmyslu a dalších energeticky náročných odvětví.

Německo se (bez jakékoliv glorifikace, neboť jeho energetické priority jsou jedním z klíčových omylů energetické politiky EU jako takové) rozhodlo pro bezprecedentně velký balík pomoci firmám i občanům. Tři balíčky, které dosahují téměř 9 % německého HDP, jsou bezkonkurenční pomocí německé ekonomiky, jsou dvakrát tak velké jako pomoc Francie a Itálie dohromady. Není těžké si představit, že to budou německé firmy, které budou dost silné na to, aby doslova „za babku“ skupily firmy, které ještě stále jsou v českém vlastnictví.

Souběh krizí fatálně zasahuje zejména země EU, i když v různé intenzitě. Drahé energie poškozují konkurenceschopnost evropského průmyslu, například ve čtyřnásobně vyšší ceně za zkapalnělý zemní plyn, dodávaný do EU Spojenými státy. Naopak, řada regionů bude moci těžit z diskontovaných cen ruských paliv, například Číny či Indie. Místo revize nerealistické „zelené“ politiky, která může dále prohloubit odstup dynamiky EU od dalších regionů (zejména asijských), je zde tlak na zrušení práva veta, ale i snaha dál pokračovat v politikách Zeleného údělu, jako je třeba připravovaný Fit for 55.

Ve světové ekonomice se ale odehrávají širší změny, které mají a budou mít dopady i na ČR. Pandemie zvýraznila zranitelnost dlouhých výrobních řetězců. Přidejme k tomu politické úvahy, které se týkají rozmístění strategických výrobních kapacit, které se týkají deglobalizace se stane realitou. Větší regionální propojení, výroba a spotřeba na místě budou trendy budoucnosti. EU často hovoří o strategické autonomii, ale uvažme, jaká je reálná situace. Na území Číny se nachází asi třetina

kapacit zpracovatelského průmyslu světa. V posledních letech silně roste význam Indonésie, kam proudí i některé výroby těžkého průmyslu právě z evropského kontinentu. I pokud uvažujeme o transformaci evropské ekonomiky „zeleným“ směrem, pak platí, že Čína má významné světové postavení v rafinaci mědi (která je pro Zelený úděl naprosto nepostradatelná), silné postavení ve výrobě hliníku (opět zásadní pro Zelený úděl), nemluvě o naprosto dominantním postavení ve výrobě fotovoltaických panelů.

Zdaleka ne všechny změny, které se odehrávají ve světové ekonomice, by byly pro ČR špatnou zprávou. Troufnu si říci, že posílení lokální výroby a spotřeby by bylo dokonce velmi dobrou zprávou pro vyváženější strukturu české ekonomiky a její větší odolnost (například u potravin ve smyslu posílení potravinové soběstačnosti, či ve spojení s rozvojem komunitní energetiky). Jenže inteligentní reakce na takovéto změny nutně vyžaduje aktivní a promyšlenou hospodářskou politiku.

V ČR se přitom potýkáme s tím, že nejsme schopni zajistit pro domácnosti a firmy levnou elektřinu, kterou přitom levně vyrábíme a máme ji dost. V posledním roce a půl vyšly přitom najevo další skutečnosti, které jsou ovšem jaksi mimo zorný úhel vládní politiky. Už delší dobu se hovořilo o situaci na telekomunikačním trhu vzhledem k evropsky rekordním cenám za tyto služby. Letošní rok se hovořilo také o cenách pohonných hmot, a samozřejmě o cenách potravin. Je to skutečně patologie, pokud čeští občané jezdí do Německa (které má 2,5–3× vyšší kupní sílu) nakupovat levnější potraviny. I zde by posloužil zákon o cenách, nemluvě o roli Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a Finanční správy.

Když vláda nyní uvažuje, jak bude prodlužovat věk do důchodu (ví vůbec, kolik let je tzv. zdravé dožití?), či škrtnat rodičovskou, zcela opomíjí obrovský odliv dividend z ČR. Postavení kolonie je dále dokresleno „neoficiálními“ odlivy, které odhadují na nejméně 300 mld. Kč ročně. Nejde jen o zneužívání transferových cen, ale také o to, že mateřská firma účtuje dceři velmi drahé nájemné (matka vlastní budovy), předražený software, konzultace... S těmito postupy se setkáme nejen ve finančním sektoru, i když tam je jejich využívání rozšířeno masivně. I toto je klíčové téma pro Finanční správu. Ale ono je jednodušší změnit valorizační schéma důchodů...

„Quo vadis“ – české školství?

Otázka, takto položená, si vyžaduje velmi obšírnou odpověď, neboť rovin a faktorů, které je v této souvislosti nutno zmínit není málo (finance, lidské zdroje, společenská situace, vize). Celkově je však možno konstatovat, že české školství již řadu let nikam nekráčí. Stojí spíše na místě, trochu přešlapuje, ohlíží se do minulosti, o kterou by se rádo opřelo a o perspektivě dalšího směřování moc jasno nemá. Nepochybně je možno říci, že naše školství má na co navazovat, má svoji kvalitu a výsledky. Solidní učitelská základna v terénu dělá svoji práci dobře, většinou nad rámec svých povinností a také sil, především psychických. Často však nenachází pro svoje snažení podporu a pochopení veřejnosti, rodin a dalších subjektů, kterých se problematika vzdělávání může týkat.

Budu-li se věnovat školství střednímu, které je mi nejbližší, musím konstatovat, že naděje na jeho zkvalitnění díky projektům jednotné přijímací zkoušky do maturitních oborů a společné maturity, nebyly naplněny a alibismus ministerstva, populismus politiků a tlaky veřejnosti nás již dva roky vrací o 15 let zpět ke stavu, že maturita je doopravdy pro každého. V tomto směru kráčí české školství jednoznačně zpět.

Bývalý kabinet představil Strategii 2030+ a v současnosti to je dokument, který má stanovit směr rozvoje našeho školství. Nevím? Četl jsem, četl a zjistil, že konkrétního tam mnoho není a těm, kteří školství doopravdy dělají, nepomůže. Vyslechl jsem také několik přednášek o připravovaných revizích rámcových vzdělávacích programů a dospěl k názoru, že z kanceláří výzkumných ústavů se to dělat nedá. V tomto směru podle mne české školství přešlapuje na místě a ztrácí čas, konkurenceschopnost a důvěru učitelů, kteří tomu rozumí...

Škola a učení jsou vždy o dobrých a zapálených lidech – učitelích. Zatím jsou, ale nebude to dlouho trvat a prostě nebudou. Nejdůležitější otázkou současného vzdělávání není, co učit, jak učit, zda maturovat tak nebo tak, zda učit předměty všeobecné nebo odborné. Problém, který dostihne v nejbližších letech regiony na hranicích a posléze i ostatní, lze vyjádřit odpovědí na otázku „Kam kráčí české školství?“, odpovědí „Do důchodu“. Tento stav je realitou, kterou se nejspíše nepodaří zvratit. Veškeré pokusy o zvýšení atraktivity učitelského povolání jako navyšování platů, změn zákona o pedagogických pracovnících se míjejí účinkem a do sboroven nepřivádějí nic, tím spíše

dobré a zapálené učitele. Na naší škole dojde do důchodového věku během následujících 8 let 60 % učitelů, kdo je nahradí, nevím. V našem regionu se do roku 2030 odehraje výrazná generační obměna pedagogických sborů jednotlivých škol. Její výsledek lze predikovat už dnes – smutný výhled na plné třídy bez učitelů.

„Kam by tedy mělo směřovat české školství?“

Mělo by se začít starat o pedagogický dorost. Vysoké školy by si konečně mohly přečíst rámcové vzdělávací programy a zjistit, co se na středních školách vlastně vyučuje. Dnes to totiž absolutně netuší. Zároveň by měly zásadně pozměnit svoje představy o pedagogických praxích budoucích učitelů. Tyto praktické stáže jsou fakultami vnímány okrajově, jako appendix teoretické výuky. Bohužel potom však skutečný vstup do praxe často vede k tomu, že nově nastupující učitelé velmi rychle školství opustí.

Ministerstvo školství by si mohlo začít uvědomovat situaci. Začne sice v okolí Prahy investovat do výstavby nových škol pro zvládnutí populačního nárůstu v této oblasti, nicméně investice do obsazení volných učitelských pozic v regionech neřeší s odkazem, že to je věc zřizovatelů (krajů, měst). Opět se dostáváme k alibismu vrcholného orgánu, který by měl naše školství řídit a neřídí. Zřizovatelé – kraje a města mohou sice nabídnout programy pro podporu nově nastupujících učitelů, ale nikdy to nebude systémová a dlouhodobá podpora. Proklamované sliby posledních vlád o platech na úrovni 130 % průměrného výdělku pro učitele jednoznačně nejsou naplněny

a generace aktuálně nastupující rozhodně není hloupá a tyto sliby umí analyzovat a vzápětí s nimi racionálně naložit a pedagogický sektor v nabídce oborů ostatních vynechat.

Investice do vzdělávání následujících generací je jednoznačně neefektivnějším využitím finančních prostředků ze státního rozpočtu, mnohem efektivnějším než jejich utrácení v rámci sociálních dávek. Zabránit vstupu absolventů základní školy na úřady práce jejich dalším zapojením do následného vzdělávání, možností dosáhnout alespoň základního řemeslného vzdělání by znamenalo prodloužení povinné školní docházky nejméně o dva roky na školách středních. Znamenalo by to zároveň potřebu masivních investic do školství a podpory učitelů, především těch nově nastupujících. Proto můžeme s určitostí říci, že je tato úvaha nerealizovatelná, neboť o školství se mluví pouze před volbami, kdy je školství pro všechny uchazeče o politické posty jasnou prioritou. Po volbách nastane opět status quo, protože to školy a učitelé určitě nějak zvládnou a vlastně toho tolik nepotřebují. Tento stav, kdy se problémy uvnitř resortu neřeší, však u nás trvá již příliš dlouho a mnohé problémy se staly již neřešitelnými, některé se jimi stanou za pár let. To už začne pomalu systém kolabovat a efektivní náprava, pokud bude možná, bude podstatně dražší.

Mgr. Karel Vacek
ředitel

Podkrušnohorské gymnázium Most

- V první řadě je potřeba pracovat na odstranění těchto patologií, které zatěžují českou ekonomiku. Omezují její konkurenceschopnost a vytváří podmínky, v nichž jde těžko žít, vychovávat děti, podnikat a přispívat k rozvoji lokality. Nikdo jiný, než vláda nemá dostatečné podmínky na to, aby mohla změnit model „kolonie“ na vhodnější kombinaci exportérů finalizérů a lokálních firem obsluhujících lokální potřeby. Strategický vliv státu je klíčový pro navyšování odolnosti české ekonomiky (i společnosti). Sahá od

vodárenství, po vlastnictví zásobníků, až k vlivu na klíčovou infrastrukturu. Nevyhnutelně se ovšem přes tyto úvahy dostaneme k tomu, že je potřeba vědět a znát, co se ve světové ekonomice děje a mít jasně definován národní zájem. Pokud tomu tak není, pak jako v ČR je cizí zájem prezentován jako náš vlastní. Následky jsou nabíledni: ztráta pozic ve světové ekonomice, pokles životní úrovně, ztráta výrobních kapacit a s nimi souvisejících dovedností a inovačních schopností.

Je potřeba jednat – a právě na těchto případech je dobře vidět rozdíl mezi státníkem a místodržícím.

doc. Ing. Ilona Švihlíková, Ph.D.
Česká ekonomka a vysokoškolská pedagožka

„Quo vadis“ – české řemeslo?

Tuto otázku „Kam kráčí řemeslo?“ si pokládáme již delší dobu. Na začátek je dobré si uvědomit a připomenout, jak si řemesla stála v daleké historii a za jakých podmínek a s čím řemeslníci v jednotlivých oborech pracovali. Z historických pramenů víme, že řemeslná výroba potažmo „řemeslo“ se s vývojem lidstva a společnosti stále vyvíjelo. Čeští řemeslníci byli uznávanými odborníky, kteří nejdříve dobyli svět svým umem a odborností ve svých oborech. Zájem o řemeslo byl veliký.

A jak je tomu dnes?

V současné době vnímáme velkou poptávku po řemeslnících, a to nejen ze strany veřejnosti, ale i stran firem, které neustále hledají na trhu práce kvalifikované odborníky v řemeslných oborech. A je nutné také dodat, že kvalitních kvalifikovaných odborníků je málo, i když podmínky a vybavení, které mají dnes k dispozici, jsou na vysoké úrovni. Využívají nové moderní technologie, materiály a jsou i dobře finančně ohodnoceni. Střední školství zabývající se vzděláváním mládeže v technických či řemeslných oborech je také v dnešní době vcelku dobře vybaveno moderním zařízením a technologiemi, která slouží k získávání odborných kompetencí a k přípravě žáků na budoucí profesní život s řemeslem.

Kde je tedy problém?

Problém vidíme ve **slabém zájmu žáků o technické a řemeslné obory**. A proto je nutností změnit názorovou hladinu rodičů a žáků při rozhodování kam po základní škole.

Jak z toho ven?

Hlavní úkol je dostat do povědomí žáků všech věkových kategorií základní poznatky o řemeslných oborech.

Prvotně je nutno pracovat i s dětmi nižšího stupně ZŠ

Jako příklad uvádím akci, která probíhá každý rok ve spolupráci škol s městem Most, „Techno hrání“, kde se žáci i v tomto raném věku seznámí

se zajímavostmi řemeslných oborů formou her a soutěží.

Poté je nutno se zaměřit na žáky vyššího stupně ZŠ

Největší důraz při seznamování a formování názorů na řemeslné obory je nutno klást na žáky 7. a 8. tříd ZŠ formou návštěv do dílen školy, kde se seznamují pod odborným dohledem učitelů odborného výcviku s vybraným oborem. Toto seznamování trvá po celý školní rok. Výstupem je vytvořený výrobek, který si žáci vyrobí a odnesou domů.

SŠT Most tuto spolupráci praktikuje pět let v rámci projektu „Dílny pro žáky 7. tříd ZŠ Mostecka“ ve spolupráci s městem Most.

Tím mají žáci lehčí rozhodování v 9. třídě na jaký obor a do jaké školy nastoupit po ukončení povinné školní docházky.

Důležitým faktorem při získávání žáků do řemeslných oborů je vybavenost dílen

Technické vybavení v mnoha SŠ prošlo značnou modernizací.

Naše škola před dvěma lety otevřela nové prostory pro odborný výcvik, dílny 21. století, kde probíhá praktická výuka v moderně vybavených oborových dílnách, kde žáci získávají prvotní odborné kompetence a zkušenosti ve svém oboru. Snažíme se žáky během praktické výuky zasvětit do praxe řemesla i různými menšími projekty, které mají za úkol žákům obor přiblížit, a hlavně ukázat důležitost oboru na trhu práce. Tyto dílenské prostory se též využívají k náborovým akcím, například v rámci celoročních exkurzí pro žáky ZŠ a v rámci „Dnů otevřených dveří“. Tyto aktivity jsou velmi důležité pro formování názoru, kam po ZŠ.

Spolupráce s firmami v regionu

Nedílnou součástí získávání žáků ZŠ do řemeslných oborů je úzká spolupráce mezi školou a firmami v regionu.

Například SŠT Most spolupracuje s mnoha regionálními zaměstnavateli v různých technických či řemeslných oborech. Naším cílem je propojení odborné školy a potenciálního zaměstnavatele a to tím, že žáci vykonávají odborný výcvik na skutečném pracovišti, kde se setkávají se skutečnými každodenními pracemi, získávají nové kontakty, a hlavně odborné zkušenosti a dovednosti, které jsou spjaté s daným řemeslem. Převážná většina žáků konající odborný výcvik

na externích pracovištích je lépe připravena na skutečný profesní život, neboť právě při praxích ve firmě získají smysl a důležitost řemesla. Tito žáci většinou po absolvování školy zůstávají ve firmách jako kmenoví zaměstnanci a jsou kvalitním článkem společnosti.

A to je právě to, o co by nám mělo jít. Odborně připravit mládež tak, aby se uplatnila na trhu a neregistrovala se na úřadu práce mezi nezaměstnané. Podporou technického a řemeslného vzdělávání je také pořádání odborných exkurzí do firem, kde mají žáci možnost se seznámit s vybavením, technologiemi, ale i filozofií společnosti. Důležité je také propojení v rámci zapojení odborníka z praxe do výuky, a to nejen pro praktickou, ale i pro teoretickou výuku.

Projektová činnost – pomoc při výběru učebního oboru

Mezi další důležité kroky, jak více přiblížit mládeži řemesla, jsou projekty, na kterých školy spolupracují s různými partnery.

Mezi hlavní partnery SŠT Most, v rámci projektové činnosti, patří též Ústecký kraj a významné společnosti regionu. Uvádím příklad – v rámci projektu „Moderní škola“ vybraní žáci vypracovávají výrobek, který by ve skutečné praxi měl ulehčit práci. Finální výrobek je následně využit ve výrobě partnerské společnosti. Na tomto projektu jsme již spolupracovali například se společností Ishimitsu Louny či Posmayspol s. r. o.

Závěr

Pokud budou splněny výše uvedené poznatky jako je spolupráce základních škol, kariérový poradci se středními školami, celoroční ochutnávky vybraných technických oborů v dílenských prostorách středních škol, zaměřené na žáky od 7. ročníků základních škol, a to v součinnosti s firmami v regionu, které hlavně na náborových akcích prezentují rodičům a potenciálním žákům svoji filozofii a deklarují úzkou spolupráci se střední školou, pak se řemeslo bude ubírat tím správným směrem.

Vypracovali:

PaedDr. Karel Vokáč
ředitel SŠT Most

Ing. Jiří Vavřík
zástupce ředitele PV SŠT Most

Činnost MAS probíhá v rámci realizace projektu "Přípravné podpůrné, provozní a animační činnosti MAS Naděje o.p.s. pro období 07/2017 - 12/2023", reg. č. projektu CZ.06.4.59/0.0/0.0/15_003/0005271

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Výhled dotačních příležitostí na venkově pro rok 2023

Místní akční skupina Naděje o.p.s., působící na území Mostecko, Litvínovska a Teplicka bude na začátku roku 2023 vyhlašovat výzvu k podávání žádostí o dotaci v Programu rozvoje venkova. Čerpat budou moci zemědělští a nezemědělští podnikatelé, obce, hasiči, školy i spolky.

Zimní setkání starostů z území MAS Naděje o.p.s. a seminář ke komunitní energetice

Dne 01. 12. 2022 proběhlo tradiční zimní setkání starostů z území MAS Naděje o.p.s., kterého se zúčastnili také zástupci partnerů MAS a to jak z podnikatelského, tak neziskového sektoru. V první části setkání proběhl seminář ke komunitní energetice vedený Ing. Michalem Svobodou, předním českým odborníkem v oblasti komunitní i komunální energetiky. V další části setkání proběhla prezentace MAS Naděje o.p.s., která obsahovala jak ohled na realizaci Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) v období 2014 - 2020, tak informace k novému období 2021 - 2027. V rámci předchozího období MAS prostřednictvím SCLLD 2014 - 2020 podpořila projekty s objemem dotace přes 73,2 milionů Kč. Pro období 2021 - 2027 předpokládá MAS vyšší alokace i vyšší objem podpory a to zejména z důvodu rozšíření území o město Litvínov, Horní Jiřetín a obce Volevčice a Jeníkov.

Nejbližší příležitostí čerpat dotace prostřednictvím výzev MAS Naděje o.p.s. bude možné hned od února 2023 a to ve výzvě Programu rozvoje venkova, která bude obsahovat opatření pro zemědělské a nezemědělské podnikatele, i pro obce a města, školy, hasiče, spolky a další neziskové organizace. Objem připravené podpory činí 6,7 milionů Kč a míra podpory se liší dle typu opatření v rozmezí 45 - 80 %. Dále zazněly informace k plánovaným výzvám. V rámci IROP MAS počítá s alokací pro svoje území ve výši bezmála 52,2 milionů Kč a 95% podporou. S alokací pro Společnou zemědělskou politiku pak ve výši 32,3 milionů Kč a podporou v rozmezí 65 - 100 %. Pro další a podrobnější informace je možné kontaktovat pracovníky kanceláře MAS na e-mailu kancelar@masnadeje.cz

BC. TOMÁŠ HARANT
Manažer MAS Naděje o.p.s.

kancelar@masnadeje.cz

Lišnice 42
434 01 Most

www.masnadeje.cz

Aktuality z MAS

Jednání realizačního týmu projektu MAP III rozvoje vzdělávání pro ORP Litvínov

Místní akční plán rozvoje vzdělávání III pro ORP Litvínov

MAS Naděje o.p.s. pokračuje ve spolupráci s městem Litvínov a realizuje projekt Místního akčního plánu (MAP) rozvoje vzdělávání III pro ORP Litvínov. Navazuje tím tak na úspěšně realizovaný projekt MAP rozvoje vzdělávání II pro ORP Litvínov, v rámci kterého proběhly desítky aktivit a do území putovalo téměř 10 milionů Kč. Došlo například ke školení učitelů škol nebo také pořízení technického vybavení jako virtuální realita a řada dalších pomůcek. Výhodou pořízeného vybavení je zavedený princip sdílení. Mohou ho totiž využívat všechny zapojené školy z ORP Litvínov mezi sebou dle potřeby. Dalším významným aspektem realizace projektů MAP je tvorba Strategického rámce dokumentu díky kterému mohou školy a školská zařízení čerpat finanční podporu v rámci Integrovaného regionálního operačního programu, ze kterého je možné financovat investiční záměry škol.

Jednání Fóra venkovského parlamentu na Slovensku s mladými zástupci z území MAS

MAS a mládež na venkově

MAS Naděje o.p.s. je vedoucí MAS v Platformě Venkovské mládeže při Národní síti MAS ČR. V rámci činnosti Platformy právě mimo jiné probíhá realizace projektu v programu Erasmus+ v rámci kterého se zúčastnili 4 mladí zástupci z území MAS Fóra venkovského parlamentu na Slovensku. Na jednání fóra bylo předmětem mimo jiné téma venkovských mládežnických parlamentů a aktuální problémy jako stárnutí venkovské populace a odliv mladých lidí z venkovských oblastí.

„Quo vadis“ – Česko kulturní?

Odpovědět dnes na otázku „Kam kráčíš Česko kulturní?“, si ani po téměř padesátileté praxi v různých kulturních institucích popravdě řečeno netroufám. Prostě nevím, netuším, a to ani v oblasti divadelního umění, kde působím aktuálně. Tato moje obava neplyne z pocitu, že by umění a umělci byli na konci svých sil a invence, naopak průběžně a neustále vznikají umělecká díla – nejenom divadelní inscenace, písně, díla literární i výtvarná, plánují se akce v oblasti společenské zábavy a podobně. Co však všechna tato díla potřebují, jsou diváci, čtenáři, prostě konzumenti kultury a těch v důsledku toho co se u nás v posledních letech děje ubývá. A to významně! Divadla bez diváků, koncerty bez posluchačů, vernisáže bez návštěvníků...

Především oblast tzv. živého umění utrpěla velkou, doufám, že ne smrtelnou ránu. Dva roky ji drtil Covid a opatření přijatá proti jeho šíření. Lidé kulturu nenavštěvovali dílem proto, že to bylo zakázané, dílem kvůli obavám o zdraví vlastní i lidí jim blízkých. Alternativa televizní, „bačkorové“ kultury převládala, mnozí si na ni zvykli a z pohodlně. Množící se nabídky na online přenosy čehokoliv situaci ještě zhoršily. Kam bych chodil, oblékal se, složitě se dopravoval do kulturních zařízení, vždyť doma v křesle se sklenkou vína v ruce je všechno k dispozici.

Covid pomalu, ale jistě ustupuje, namítné čtenář, tak se na něj pořád nevymlouvejte, milí pořadatelé, a zlepšete marketing, vylepšete obchodní politiku, přijďte s novými nápady na propagaci a popularizaci umění a kultury. Dnes už to prostě nejde tak, jak to posledních dvacet let děláte. „Musíte se více snažit, pane správce!“, jak nám radí vtipná replika z Postřižin. Ano, připouštím, něco na tom určitě bude a rezignovaně sedět se sepnutýma rukama a čekat, že se to nějak vyřeší, určitě nestačí.

Nejsem politik ani ekonom, abych se přel se zastánci teorií, že všeobecné zdražování, vysokou inflaci a stále stoupající ceny energií zavinila hlavně ruská agrese na Ukrajině nebo neuvážená „zelená“ politika vyspělých západních zemí nebo snad americká snaha ovládnout evropský trh s plynem a oslabit Evropskou unii, která se snaží zvlivu Spojených států vymanit. Myslím si, že na všech těchto názorech je kus pravdy a jestli větší nebo menší nechám na budoucnosti. Ta to jistě nebo alespoň pravděpodobně odhalí.

Mnohem horší je ovšem dopad všech těchto příčin do oblasti, kterou se snažím popsat. Dopad do oblasti kultury je drtivý, a to ještě nevíme, co nás čeká v příštím roce. Náklady na provoz kulturních zařízení neúměrně rostou. Ceny energií stoupají, nároky na mzdy stoupají, materiálové náklady stoupají, a tak jsou rozpočty všech kulturních institucí jaksi na vodě. Nejvíce pohříchu těch dříve ekonomicky nejúspěšnějších, které měly vysokou soběstačnost, vysokou návštěvnost a ta v důsledku všech popsaných covidových i ekonomických událostí stále klesá. A rady typu:

zdražte vstupné, nefungují. Domácnosti chudou, lidé mají hluboko do kapsy a v brzké době to bude ještě horší. A tak zdražování vstupného je kontraproduktivní. I ti stálí diváci si rozmýšlejí, jestli mohou dát za vstupenku, řekněme do divadla nebo na koncert, „pětistovku“. Většina se rozhodne nejít nikam a kulturu, zábavu si odepře. Potraviny, nájmy a energie zaplatit musí. Když se občas se „zdražovacími radily“ setkám, poukazuji na situaci těch typicky českých „kulturních zařízení“, tedy restaurací a hospod. Kolik už jich je zavřených a kolika z těch ve vašem okolí to hrozí. Říká se, že největším problémem je nejistota. Divadelní provoz, dramaturgické plány, vše se připravuje minimálně s ročním předstihem a mnozí pořadatelé netuší, co se odehraje v příštích měsících. Jestli vystačí s většinou už schválenými rozpočty, jak vyřeší mzdovou situaci, poroste-li např. tzv. minimální mzda.

Kultura je statek, který si na sebe nevydělá. Neboť chce být a má být dostupná, pokud možno všem, nejenom těm, kteří na to tzv. mají. Proto jsou ve velké většině divadla, galerie, muzea dotována zřizovateli, ať jsou jimi stát, kraj nebo jiný samosprávný celek. Denně diskutují odborníci

nad otázkou, jak vysoký deficit bude mít stát? Ten si však peníze může půjčit a také si je půjčí. Kde a u koho si mohou půjčit samosprávné celky již tak jasné není a kulturní instituce jimi dotované si půjčit nemohou, protože nejsou schopné splácet a nikdo rozumný jim nepůjčí. Zachránit je mohou pouze zřizovatelé, kteří jim vzniklé schodky v rozpočtech uhradí, budou-li ochotni a schopni. V případech, kdy to z jakéhokoliv důvodu nepůjde, bojím se, že řada těchto institucí bude následovat už ověřenou cestu hospod a restaurací. Mám-li tedy odpovědět na otázku „Kam kráčíš Česko kulturní?“, raději se odmlčím.

Třeba jsem jenom skeptický ekonomický Neználek, jak mne kdysi nazval jeden z mých nadřízených, ale přiznávám, že bych se ve svých odhadech velmi rád mýlil. Přeji to všem, kterých se to týká, sobecky i sám sobě.

S úctou

PhDr. Václav Hofmann
jednatel

Městské divadlo v Mostě, spol. s r.o.

FROG MOST katodická ochrana

FROG MOST s.r.o.

Čsl. armády, č.p.3276, 434 01 Most

tel.: 476 105 079, 602 439 546

E-mail: janochv@seznam.cz

www.frogmost.cz

Společnost FROG MOST s.r.o. byla založena již v roce 1992 jako projekčně – inženýrská organizace. Od založení se společnost věnovala profesi aktivní protikorozi ochrany. Postupně byly stavební činnosti společnosti rozšiřovány na dodavatelskou činnost v profesi katodické ochrany v zemi a ve vodě uložených zařízení a s tím souvisejících korozních průzkumných prací.

Katodická ochrana – technický popis

Katodická ochrana je druhem aktivní protikorozi ochrany, která zajišťuje vedle pasivní ochrany vnější izolací doplňkovou ochranu především v zemi uložených dálkových potrubí. Polarizací povrchu ocelových potrubí se zabráni vzniku korozních mikročlánků, které způsobují elektrochemickou korozi vnější stěny potrubí. Katodická ochrana má velký význam především v oblastech s nízkou rezistivitou půdy (jílovité zeminy) jako tomu je v pánevní oblasti severních Čech. Dalším zdrojem elektrochemické koroze podzemních zařízení jsou tzv. bludné proudy, unikající z elektrifikovaných železničních tratí. Aby bylo možné výše uvedené korozní vlivy eliminovat, používají právě provozovatelé potrubních sítí aktivní protikorozi ochranu zdrojem nuceného proudu stanicemi katodické ochrany (dále jen SKAO).

Stanice katodické ochrany (SKAO)

SKAO sestává ze zdroje stejnosměrného proudu, osazeného zpravidla ve speciálním laminátovém kiosku či rozváděči, přípojky nízkého napětí, anodového uzemnění a v zemi vedených kabelových rozvodů. Jako zdroje ochranného proudu se v současnosti používá téměř výhradně pulzních měničů, které nahradily původně instalované usměrňovače s nízkou účinností. Nedílnou součástí SKAO je vedle zdroje ochranného proudu dále anodové uzemnění, řešené ocelovými trubkami (např. DN 200/6,3 mm v délkách 50–200 m) či moderními tyčovými anodami z FeSi slitin. Anody se ukládají zpravidla v zemi vodorovně v hloubkách do cca 2 m, ve vzdálenosti cca 100–150 m od chráněného potrubí. V některých specifických případech (špatné půdní podmínky, hladina spodní vody či nedostatek prostoru v zastavěném území) se používají anody vertikální či hloubkové, uložené ve vrtech až do hloubky 50 m. Další součástí SKAO jsou v zemi vedené kabelové rozvody od chráněného potrubí a anodového uzemnění.

Objekty katodické ochrany na trase

Součástí katodické ochrany jsou dále tzv. propojovací a měřicí objekty, rozmístěné po celé trase chráněného potrubí. Tyto objekty, řešené jako plastové skříně, připevněné na betonových sloupcích, jsou umístěny u chráničků pod komunikacemi (POCH) a izolačních spojů v potrubí (POIS), v místech křížení či souběhu podzemních katodicky chráněných potrubí (POA, POB). Dále jsou na trasách dálkových potrubí osazovány tzv. kontrolní měřicí objekty (KMO) či kontrolní vývody (KVO), řešenými většinou barevnými pruhy označenými plastovými trubkami.

Rozsah dodávek společnosti

Společnost FROG MOST s.r.o. dodává veškeré komponenty pro realizaci katodické ochrany jako kiosky, zdroje, propojovací, spojovací či měřicí objekty. Společnost FROG MOST s.r.o. provádí i kompletní montáže katodické ochrany a upřednostňuje tzv. dodávky na klíč, tj. od průzkumných prací v terénu (geoelektrické korozní průzkumy), projekčně-inženýrské přípravy až po vlastní realizace staveb. Součástí dodávek jsou i revize elektrické instalace, a to i v prostředí s nebezpečím výbuchu, individuální a komplexní zkoušky zařízení.

Významné referenční stavby

- Kandla – Bhatinda pipeline, Indie, produktovod délky 1200 km (1995–96)
- VVTL plynovod DN 1000, Bylany, Hora Svaté Kateřiny (1996)
- Nová VVTL/VTL předávací regulační stanice plynu, Bylany (1999)
- Rekonstrukce dálkovodu etylbenzenu, Litvínov-Kralupy n. Vltavou (2003–4)
- Aktivní ochrana chladící vody – Grand Quevilly plant, Rouen, Francie (2009)
- VTL plynovod DN 1400-Gazela – Lot 1, Brandov, Sýrovice (2011–13)
- VTL plynovod DN 1400 – Lot 1, Kateřinský potok, Malměřice (2019–21)
- Výstavba inženýrských a trubních sítí v prostoru Slatinice (2011–22)
- Rekonstrukce, opravy a údržba katodické ochrany vodovodů PVN – přivaděčů vody Nechanice (2004–22)
- Rekonstrukce a opravy katodické ochrany VTL plynovodů v ČR (1992–2022)

Instalace katodické ochrany

Kiosk stanice katodické ochrany

Pokládka FeSi – anodového uzemnění

„Quo vadis“ – české hotelnictví a restaurátérství?

Jak si stojí v dnešní těžké době české hotely a restaurace jsme se zeptali Ing. Václava Stárka, prezidenta Asociace hotelů a restaurací České republiky. Redakce

Ing. Václav Stárek

Můžeme už odhadnout, kolik podniků (nejen kvůli energiím) muselo v poslední době zavřít? A kolik restaurací na zdražování ještě doplatí?

Jen velmi těžko se dá odhadnout kolik restaurací muselo zavřít a z jakého důvodu. Navíc část provozovatelů restaurací sice ukončí činnost, ale místo nich někdy opět nastoupí nový provozovatel například s jiným gastronomickým konceptem. Takže bych nerad dělal v tomto směru jakékoliv odhady a závěry.

V každém případě ohroženým druhem již od doby pandemie jsou hospody na venkově. To je velká škoda, protože neodmyslitelně patří ke koloritu našeho venkova a k naší kultuře. Paradoxně je příčinou většinou nejen zdražování vstupů všeobecně a omezování provozu v době pandemie, ale hlavně malý počet hostů, respektive místních obyvatel. Navíc, když si budete povídat s některými provozovateli hospod, zjistíte, že v okamžiku, kdy se v místě koná nějaká spolková činnost na hřišti nebo v nějakém spolkovém klubu, i to málo hostů, které tam chodí v tyto dny nepřijde. Tedy alespoň tam, kde není společná vůle a dohoda pořádat tyto akce v místním hostinci. Tento trend ještě více akcelerovalo období pandemie, kdy se lidé scházeli ve všemožných soukromých prostorech. Přitom venkovské restaurace již v minulosti balancovaly na hraně ekonomické únosnosti, ale tato doba ji ještě zhoršila. Všeobecně tam, kde alespoň v létě chodí turisté, je to záchrana pro místní restaurace. I to by měly vzít obce v úvahu,

když přemýšlí, jak podpořit například místní hostinec.

Jak restauratéři zvládají ceny energií? Na čem dokážou ušetřit, kde se naopak šetřit nedá?

Ceny energií rostly již od léta, a to skutečně raketovým způsobem. Od začátku příštího roku bude bez fixace cen u dodavatelů 70 % podnikatelů v našem oboru. Je tedy dobře, že vláda nakonec rozhodla o zastropování cen energií od příštího roku. S tím se dá již nějakým způsobem kalkulovat ekonomická udržitelnost každého oboru podnikání. Pokud by se měly současné ceny neregulované energií v plné výši promítnout do služeb konečnému zákazníkovi, pak by byla tato služba prakticky neprodejná.

Úspory energií je téma, které v hotelnictví a gastronomii řešíme již několik let a nyní se opět stává velmi aktuální. Někteří provozovatelé mají stanovený vnitřní harmonogram, kdy a které technologie využívat k přípravě produktů. Například konvektomaty s dlouhou dobou přípravy některých pokrmů. To je však také náročné na personál, tedy počty pracovníků a plánování směn. Také investice do technologií mohou přinést zefektivnění provozu, ale ne každý si může tyto investice dovolit. Někteří dodavatelé technologií proto přicházejí s novými modely obměny technologií. Například pronájem s pravidelnými poplatky. Dokonce můžete získat špičkovou myčku a platit pouze za počet mycích cyklů, přičemž o všem

máte přesný přehled v mobilní aplikaci. Technologický rozvoj v gastronomii za poslední léta zažívá opravdu boom.

A jak zvládají ceny potravin? Můžeme čekat, že se kvůli zdražujícím surovinám změní i menu, např. méně masa nebo jiných surovin?

Náklady na suroviny se jen za první půlrok zvýšily asi o 20 %. Část těchto nárůstů stále velká část provozovatelů restaurací absorbuje snížením výnosnosti, ale ne všude to lze. Zvyšují se úměrně také mzdy, a přesto není možné najít například kuchaře. To vše vede k dalšímu trendu, kdy se mnohé restaurace zabývají myšlenkou, zda je opravdu nutné mít otevřeno 7 dní v týdnu nebo přemýšlí o omezení provozu pouze na tu denní dobu, kdy je dostatečná poptávka (obědy nebo naopak večeře). Vše se odehrává zcela individuálně na základě místních poměrů. Když ale spočítáte, že restaurace může být otevřena o dva dny méně, zjistíte, že potřebujete pouze třetinu až polovinu stávajícího personálu. A to už je silný argument zvláště tam, kdy během určité části týdne nebo části dne přijde do restaurace jen několik málo hostů. Pokud se tento systém zavede pravidelně a dlouhodobě, pak si na něj zákazníci zvyknou celkem bez problémů jej respektují.

Jak je to v posledních týdnech s návštěvností restaurací? Hrozí prázdné podniky, protože si lidé budou víc vařit sami?

Druhé čtvrtletí a částečně období prázdnin bylo pro restaurace celkem příznivé, podle našich studií se společností Dataservis – informace, přišlo do restaurací dokonce více zákazníků než za stejné období roku 2019. Od konce léta s hrozbou růstu energií ve spojení s nejistotami, které lidé všeobecně začali více pociťovat zájem opět upadá. Navíc se mění spotřební chování, což se projevuje hlavně v poledních provozech ve všední dny.

Doba pandemie přinesla pro část hostů zjištění, že jim domácí setkávání může zcela nahradit návštěvu restaurace. To není příznivý trend, ale dá se obrátit na příležitost. Jestliže někteří lidé budou více dělat párty doma, pak může restaurace nabídnout přípravu a dovoz oblíbených pokrmů nebo polotovarů s recepturami, jak pokrmy dokončit. Navíc se jedná o možná desetinu těch, kdo do restaurací v minulosti chodili. Naproti tomu přibývá zákazníků, kteří jsou ochotni si svůj oblíbený pokrm vyzvednout v restauraci a vzít si jej na pracoviště nebo domů.

Dá se říct, že některé podniky vyjdou ze současné situace dobře, např. levnější jídelny apod.? A jiné, „lepší“ podniky naopak ostrouhají? Nebo že lidé budou chodit do restaurací hlavně během výhodného obědového menu?

Vzhledem k tomu, že nejdůležitějším důvodem návštěvy restaurace zůstává setkávání s přáteli, ke kterému patří i atmosféra restaurace, jsem optimistou. Naše restaurace se jistě změní, možná jich nebude tolik, co v současné době a v každém případě se změní nejen kvalita služeb, ale také její cena. Ale stejně jako lidé nepřestanou cestovat, nepřestanou ani chodit do restaurací. O tom jsem přesvědčen. Jen si budou více vybírat za co a kde budou ochotni své peníze nechat. Což je na druhou stranu zdravý tlak na snahu o zlepšování kvality služeb a součást zdravé konkurence.

Není to o tom, kdo nabídne nejlevnější menu. Struktura restaurací se možná změní na ty zaměřené na běžné každodenní stravování, jednodušší ale kvalitní nabídku pokrmů s maximálně efektivní přípravou a odpovídající cenou. To je také jeden důvod úspěchů streetfood konceptů. Dále restaurace, které budou nabízet speciální zážitky pro hosty, kam se vydáte například s přáteli, rodinou při různých výjimečných oslavách. Stejně tak pevně věřím, že nezanikne kultura hospod a výčepů, kde se schází stálá klientela. Mimochodem stálí hosté a domácí klientela je to, na čem může naše pohostinství stavět a co by si mělo hýčkat.

Můžeme posoudit, co bylo pro restaurace těžší – zavřené podniky během pandemie nebo současná krize?

Každá doba měla svá specifika a uplynulé tři roky byly všeobecně plné zvratů a zcela nových situací, kterým museli čelit provozovatelé restaurací,

ale i jejich hosté. Doba pandemie přinesla těžké ztráty v oblasti sociálních kontaktů a dodnes se s nimi všichni vyrovnáváme. Současný, zatím stále jen náznak krize, může přinést problémy ekonomické, ale pokud budou jasně dána pravidla trhu, pak se dají podnikatelské záměry řídit, plánovat a přizpůsobit se. Vždy to byl boj o existenci, ale nejhorší v každé podobné situaci je nejistota a nepredikovatelnost.

A co můžeme čekat v oblasti hotelnictví? Jaké jsou predikce pro zimní sezonu?

Trend růstu domácích turistů bude podle našeho názoru pokračovat, stejně jako rezervace na poslední chvíli. Domníváme se, že dojde ke zkrácení délky pobytu z týdenních pobytů spíše na rozšířené víkendy. V letošním roce počítáme s obsazeností do 60 %. Zákazníci preferují ubytování v penzionech a menších zařízeních, u hotelů pak

tam, kde jsou větší možnosti aktivit a relaxace, jako například wellness, outdoorové aktivity apod. Velmi důležitá pro volbu ubytování je úroveň stravovacích služeb. Logicky, pokud někdo jede do hotelu nebo penzionu, pak si nechce vařit sám a očekává, že se o něj někdo plně postará. Domácí dovolená je stále levnější než ta zahraniční, takže když se vydaří počasí, ve městech budou adventní trhy a vše bude dobře komunikováno směrem k zákazníkům, mohla by být zimní sezona dobrá. Mnoho hotelů a restaurací i na horách investovalo do zlepšení služeb pro své zákazníky, protože si právě uvědomují, jak se mění jejich očekávání.

Ing. Václav Stárek
prezident
Asociace hotelů a restaurací České republiky

inzerce

P F 2 0 2 3

TISKÁRNA K & B

Přejeme Vám veselé Vánoce
a mnoho úspěchů v novém roce 2023

„Quo vadis“ – česká ekonomiko?

Bylo by možné se domnívat, že struktura české ekonomiky v podobě, nastavené ekonomickou transformací před více než 20 lety a zakonzervované v letech následujících, již přestává vyhovovat potřebám konkurenceschopnosti a prosperity v budoucnosti. Jinak řečeno, pokud bychom při stávajícím ekonomickém modelu a jeho funkčnosti pokračovali lineárně, či dokonce i mírně progresivně dál, oproti vyspělejšími zemím bychom z definice ztráceli a ti méně vyspělí by nás doháněli. Lze snad ještě dodat, že ona struktura je ještě jakž-takž přijatelná do dobrého „ekonomického počasí“. Nicméně, začnou-li se ekonomické podmínky „kabonit“, ukazuje se, že zhoršeným podmínkám, bouřím a větrům, zvláště vyvolaným neekonomickými příčinami (kovidová pandemie, ruská agrese na Ukrajině), příliš úspěšně nečelí. Zdá se též, že ono post-transformační období nebylo pro prokázání opravdu železné ekonomické odolnosti tím správně náročným obdobím.

Ing. Petr Zahradník

Dosavadní slova přitom nemají být jakoukoliv fundamentální kritikou oné ekonomické transformace samé. Ani k tomu není důvod. S dostatečnou retrospektivou i nadhledem lze naopak říci, že optikou klíčových, principiálních pilířů byla tato transformace u nás provedena řemeslně velmi povedeně a nasměrovala nás k vývoji, kdy jsme již před nějakým časem dostihli či předstihli některé evropské ekonomiky, které sice nepatří k onomu tradičnímu Západu, ale ještě kupříkladu v roce našeho vstupu do EU, tedy v roce 2004, jsme se jim dívali na záda (zde mám na mysli třeba Řecko, Portugalsko, Španělsko, Kypr či Itálii). Problém je v tom, že v momentě, který lze těžko přesně časově vymezit, ale odehrával se někdy v prvních letech nového milénia, tedy v čase, kdy byly základní transformační úkoly v podstatě vyřešeny a předmětem naší hospodářské politiky se v drtivé většině staly stejné úkoly a výzvy jako pro to, kteří žádnou fundamentální ekonomickou transformaci neřešili, jsme mentálně ustrnuli. Domnívali jsme se, že nastavené parametry i ukazatele, jimiž ekonomický výkon měříme, zde již budou napořád, stejně jako strukturální nastavení ekonomiky.

Mysleli jsme si (a mnohdy stále myslíme), že dominantní role zahraničního kapitálu v naší exportně orientované ekonomice, je normál. A to nejen v té zcela očividné podobě, kdy významná firma, domínující svému odvětví, podléhá veškerým svým rozhodováním o své budoucnosti, o podobě své přidané hodnoty tvořené na našem území, o charakteru jí vytvářených pracovních míst a jejich ohodnocení, verdiktu činěnému kdesi stovky či tisíce kilometrů od místa, kde se daná produkce skutečně odehrává.

Nemluvě již o výsledku, opakujícím se každoročně, že v důsledku této struktury je zhruba 8 % takto vytvořené hodnoty (tedy dnes již více než 500 mld. Kč) odvedeno do metropolitních sídel těchto korporací. Mám tím na mysli i občas vazalské vazby mezi na první pohled zcela nezávislým tuzemským podnikem, vlastněným tuzemskou osobou, jehož výrobní program je do detailu předurčen tím, co si naporoučí jeho zahraniční odběratel. Obvykle to není finalizovaný, do mašle zabalený výrobek, ale polotovár či subkomponenta, kterou právě onen odběratel zkompletuje s jinými subkomponentami, vytvoří finální produkt, opásá mašlí a uvede na trh za podmínek, který si určí on sám, nikoliv jeho dodavatelé. Tato zakonzervovaná struktura (budiž omluva všem čestným, leč stále početnějším výjimkám) vede nejen k vytlačování prostoru pro to, aby i středně velký domácí podnik měl šanci stát se jednou podnikem velkým a mezinárodně úspěšným a respektovaným tvůrcem trhu. Vede také k pohodlnosti vymýšlet novinky, inovovat, když to ti venku vymyslí za nás. Projev strukturální zakonzervovanosti však zdaleka nespočívá pouze ve vlastnické struktuře. Je patrný též v podobě sektorového členění ekonomiky, v němž stále velmi významnou roli sehrává zpracovatelský průmysl. Nic proti tomuto podílu samému, leč mnohdy jeho ochota a připravenost inovativně se přizpůsobit trendům, formujícím budoucí konkurenceschopnost, není vysoká. S tím souvisí též charakter hospodářské politiky, jejíž hlavní složky se též tvořily před nějakými 25 až 30 lety, a odtud prošly spíše jen parametrickými než zásadními změnami. Její nástroje podpory podnikatelského prostředí by též vyžadovaly větší míru přizpůsobení budoucí realitě. A s tímto extenzivním vybavením jsme dosáhli v roce 2019 93% úrovně průměrné ekonomické vyspělosti EU, měřené ukazatelem HDP na obyvatele. Z tohoto pohledu to lze hodnotit ne snad za zázrak, ale za maximum možností, které lze ze stávajícího systému ještě „vypotit“. Již dvě následující léta nás vrhla mírně zpět (ona již výše zmíněná omezená odolnost vůči vnějším šokům), letošek onen divergentní vývoj zřejmě potvrdí též. Stane-li se tak, bude zaznamenán negativní rekord: ještě nikdy za uplynulých 33 let, kdy toto porovnání dává smysl, jsme se průměru EU nevzdalovali po tři léta v kuse.

Co se ještě výrazně změnilo, je vzájemná konstelace klíčových makroekonomických veličin. Po většinu

předchozí dekády byla tato konstelace až „neučebnicově“ příznivá. Poměrně slušný hospodářský růst, který právě umožňoval onu příznivou konvergenci, byl doprovázen velmi nízkou inflací (vzpomeňme si například, že před 9 lety spuštěný kurzový závazek ČNB byl primárně motivován tím, abychom nespadli do deflace), takže nulovou přirozenou nezaměstnaností (trvajících dosud), velmi příkladnou fiskální disciplínou a velmi slušnou vnější bilancí, zejména pak robustním přebytkem obchodní bilance. To vše s minimálními strukturálními poruchami. Toť obrázek období 2013–2019. Jak vypadá obrázek vzor 2020–2022? Podstatně chmurněji: jeden z nejslabších hospodářských růstů v EU (jsme rádi, že to zatím není recese, která se nám zřejmě alespoň na chvíli nevyhne napřesrok), doprovázený jednou z nejvyšších měr inflace, vysokým veřejným deficitem a nejrychleji rostoucím veřejným dluhem (naštěstí stále na hodnotách polovičních oproti průměru EU) a prudce se zhoršujícím deficitem běžného účtu a velmi pravděpodobně dosaženým schodkem i obchodní bilance; z příznivých hodnot zbyla tolika nezaměstnanost (přičemž se vtírá otázka, jak dlouho může nízká míra nezaměstnanosti udržet, pokud se takto zhoršují fundamenty?); strukturální poruchy se přitom zvětšují.

Není rozhodně čas lkát nad rozlitém mlékem. Není dokonce ani čas uvažovat nad tím, jaký by měl být ten správný obsah zelené transformace, protože ta se rozjela tak silně a nezávisle na nás, že nám nezbyvá, než se přidat a její obsah si, pokud možno přizpůsobit tak, aby nám co nejvíce vyhovoval. Její pravý smysl je dost zřejmý a důvod zcela oprávněný – naše dosavadní ekonomická aktivita i společenské návyky příliš nepřispívaly kvalitě životního prostředí, aniž bychom za vzniklou škodu adekvátně a adresně zaplatili. Proti takto zformulovanému smyslu zřejmě nebude nikdo soudný nic namítat. Jde o to, aby se faktory, které životnímu prostředí prospějí a ochrání, racionálně ohodnotili z pohledu dopadu i praktické proveditelnosti. Aby Zelená dohoda pro EU nebyla na jedné straně politicko-ideologickým diktátem, na druhé straně pak kusem papíru, který každý ignoruje. Společenská podpora zelené a digitální transformace je principiální pro její konečný úspěch, bez podpory se tento úspěch nedostaví.

Cesta do budoucna by měla být cestou zdravého rozumu a uvědomění si důležitosti a priorit. Co to

znamená pro nás? Udržení si silné pozice v odvětvích, která jsou pro nás důležitá, a ponechat si v nich, resp. posílit svůj vliv. Rozhodně neodmítat zelenou ani digitální transformaci, ale její obsah maximálně přizpůsobit našim potřebám. Inovačním rentgenem prozářít zpracovatelský průmysl a služby do té míry, aby jejich produkty a výstupy byly mezinárodně konkurenceschopné. Zásadní je též dokončit alespoň zásadní vybavenost potřebnou infrastrukturou, cílenou na využití především ve druhé polovině 21. století, která splní i kvalitativní požadavky, které se v této době objeví. Tomu všemu je zapotřebí přizpůsobit vzdělávací systém.

Výzev v tomto ohledu je dost, tyto z nich je možné považovat za prioritní. Pokud se některé z nich podaří v horizontu této dekády uspokojivě naplnit, můžeme tím příjemně překvapit i sami sebe, a především zajistit, že tříleté období mělké ekonomické divergence bude překonáno a vytvoří se příznivé podmínky k následování zřejmě nedosažitelného irského scénáře (jako etalonu pozitivní možnosti) a zabránění tomu, abychom se vydali cestou italskou či řeckou (které tedy následováníhodné zajisté nejsou).

Ing. Petr Zahradník

člen Národní ekonomické rady vlády (NERV),
poradce prezidenta Hospodářské komory
České republiky a ekonom České spořitelny

JO-JO

Jedna otázka – jedna odpověď

Pokračování ze 3. strany

Většina farmářů postupně přestala chovat dojné krávy a dobytek obecně. Tím se omezila potřeba objemných krmných plodin jako je ječmen, vaječná, které navíc dodávají do půdy ze vzduchu absorbovaný dusík, ale i další krmné plodiny zlepšující kvalitu půdy (trávy, směsky...) s nižší potřebou živin. Začal se pěstovat ve velkém pouze úzký sortiment na živiny podstatně náročnějších tržních plodin: obiloviny, olejnin (hořčice a prokletá řepka). Omezení pak luštěniny, cukrovka a brambory.

Výživu rostlin bez chovu dobytka tak zajišťují pouze koncentrovaná průmyslově vyráběná hnojiva, která jsou od loňského podzimu nedostatková a extrémně drahá (třikrát dražší než na jaře loňského roku). Například močovina ke hnojení se u nás vyráběla do převzetí chemičky v Záluží polském Orlenem. Od té doby jsme závislí na dovozu.

Tam, kde vydrželi s živočišnou výrobou, často v kombinaci s bioplynovými stanicemi, jsou na tom o něco lépe, protože vedlejším produktem je velké množství digestátu, což je hmota podobná kejďe i co se týče živin.

Začátkem listopadu se Evropská unie ústy premiéra právě předsedající země na klimatickém summitu COP27 zavázala ke snížení skleníkových plynů o 30 % do roku 2030.

Pod unijním předsednictvím České republiky příslušné evropské instituce schválily tzv. Nařízení o sdílení úsilí. To rozšiřuje emisní závazky na další odvětví, která doposud nebyla zařazena do systému emisních povolenek. Mezi tato odvětví je řazeno i zemědělství, které se v Česku podílí na emisích asi z 6 %. A to především metanem, jenž produkuje přežvýkavci, zejména skot, který jsme, jak je již zmíněno výše, výrazně zredukovali. Další 30% snížení stavů skotu je nehoráznost.

Tyto politické kroky spolu s dalšími novými protiprodukčními pravidly dotací pro zemědělství nastavené naší vládou, jsou pro podniky nad 150 ha (80% zemědělské produkce v ČR) nejhorší ze všech unijních států, což sníží naši již tak nízkou potravinovou bezpečnost a dále narostou ceny potravin.

Nic se nestane, dokud se budou dovážet do supermarketů přebytky potravin z okolních zemí. Problém nastane v případě výpadku zemědělské výroby v Evropě, a to z jakéhokoli důvodu (extrémní sucho, záplavy, Green Deal, epidemie, válka...), a přestanou se masivně dovážet nejen potraviny. Obnovit jejich produkci totiž nelze mávnutím kouzelného proutku.

Jak z toho ven? Musí se někomu rozsvítit v hlavě. A nemusí se k tomu nutně spotřebovávat žádná energie. Stačí jen selský rozum a trocha odvahy.

Ing. Ivo Bednár

místopředseda představenstva
Okresní agrární komory Most

inzerce

Hledáme nové kolegy pro posílení našeho týmu, možná právě i tebe.

Nabízíme (mimo jiných benefitů) také příspěvky na dovolenou, sport i zdraví.
Budeš mít stálou pracovní dobu i dodatkovou mzdu.

Jsme Severočeské doly.
Jsme společnost, která pomáhá řešit současnou energetickou krizi.

Pojď do toho s námi!

STABILNÍ
DOSAZITELNÁ
ENERGIE

www.sdas.cz

Téma „TEMA“ podle Jochmana

Limity naší představivosti

Po desítky tisíc let jsme žili v tlupách ne o moc větších než okolo 100 lidí. V těchto řádech se vyvinula také naše představivost a kognitivní schopnosti. Množství v řádu deset tisíc čehosi je pro nás už málo představitelné, milion čehosi už vůbec, prostě potom už je to pro naši představivost „hodně moc“. Vymysleli jsme si proto čísla. Sami nevidíme moc velký rozdíl mezi 10^{30} nebo 10^{36} , je to obojí „hodně moc“, ale ono je toho milionkrát víc, je toho „hodně mockrát víc“. Takže pokud chceme řešit nějaký problém, kde se vyskytují velké objemy, musíme pracovat pouze s čísly a zapomenout na naši představivost.

Co řešíme představami a co čísly?

Přesně takovým problémem je řešení oteplování planety, skleníkové plyny, emise CO_2 , elektromobilita a speciálně zákaz automobilů se spalovacími motory v Evropě. Zde je naše představivost natolik omezující, že způsobuje paradoxní neřešení problému, jak popisují dále.

Klima se otepluje, dobře. Domluvme se, že to budeme považovat za fakt hodný řešení. Chceme řešit množství skleníkových plynů? Ano. Potom si řekneme čísla. Člověk vyprodukuje ročně přes 32 miliard tun CO_2 a to je „hodně“. CO_2 je v atmosféře přes 3 000 miliard tun a to je „ještě více než hodně“. Skleníkových plynů v atmosféře je celkem 15 000 miliard tun, a to už je pro nás „hodně, hodně, hodně moc“. Umí si to někdo představit? Vezmeme si proto na pomoc spolehlivou služku matematiku.

Několik čísel do začátku

Složení atmosférického vzduchu:

- 78 % dusík
- 21 % kyslík
- 1 % vzácné plyny
- 0,04 % oxid uhličitý

Skleníkové plyny tvoří nepatrný zlomek v atmosféře a každý se na skleníkovém efektu podílí jinak.

Se lžičkou na plovárnu

Jak hodně se jednotlivé skleníkové plyny v atmosféře podílejí na skleníkovém efektu:

vodní pára	65 %
oxid uhličitý	21 %
podíl člověkem produkováný CO_2 na skleníkových plynech	0,23 %
z toho celá EU	0,023 %
z toho doprava EU	0,002 %
methan	8 %
ozón	6 %

Další vstupní data:

- Objem CO_2 v atmosféře: 3 000 miliard tun
- Přírodní roční produkce a současně obměna CO_2 : 750 miliard tun
- Objem CO_2 rozpuštěný v oceánech: 150 000 miliard tun
- Z toho člověkem ročně produkováný CO_2 : 32 miliard tun
- Z toho Čínou ročně produkováný CO_2 : 10 miliard tun
- Každoroční čínský přírůstek produkce CO_2 : 1 miliarda tun

Z toho produkováný CO_2 dopravou v Evropě je 150 milionů (0,15 miliardy) tun, a to vypadá jako opravu velké číslo a opravdu hodně CO_2 . V podílu k objemu ostatních skleníkových plynů je to ale 0,002 % a to už je zase pro naši představivost „hodně, hodně malá“ část z celkových skleníkových plynů.

Se lžičkou na plovárnu

Abychom stejné poměry čísel převedli na model, který si umíme představit, přirovnáme CO_2 k vodě a naše snahy k omezení množství této vody.

Množství CO_2 v atmosféře je jako množství vody v bazénu 3×5 m. To berme jako základní měřítko. Pro vizuální představu přikládám foto č. 1.

Množství CO_2 rozpuštěné v oceánech je potom jako množství vody ve velké plovárně, např. v Praze Podolí, opět s fotografií (č. 2) pro představu.

Příroda do atmosféry uvolní a zase zpětně z atmosféry pojme přibližně kbelík vody denně. Jeden kbelík tam, jeden ven. A to máme náš propojený bazén s podolskou plovárnou řekneme přepadem.

Lidská činnost přilije do našeho pomyslného bazénu (propojeného s celou plovárnou) přibližně jedno velké

pivo denně. Z toho každé třetí pivo je čínské a neustále se každým rokem o deset procent zvětšuje.

A nyní to zajímavé... Emise z dopravy v Evropě je zmiňovaných 150 milionů tun CO_2 , což v našem měřítku představuje lžičku vody denně. Doprava v Evropě je tedy lžička... ano, skutečně... jedna čajová lžička denně, kterou chceme odebrat z bazénu (objem CO_2 v atmosféře), nebo spíše z pěti bazénů (objem všech skleníkových plynů v atmosféře), nebo potažmo z celé plovárny (objem CO_2 rozpuštěný v oceánech). Toto si už umíme docela jasně představit.

Aspoň něco?

„Aspoň něco“ je ten nejlepší argument pro to, aby se jakýkoliv problém nevyřešil. Že zákazem spalovacích motorů děláme proti oteplování klimatu „aspoň něco“ můžeme slyšet jako jeho ospravedlnění. Co si ale můžeme myslet o snaze zmenšovat množství vody v bazénu (propojeného s plovárnou) lžičkou denně? A za situace, kdy vám tam někdo jiný vedle vás leje jedno velké pivo zpět, a ještě ho stále zvětšuje a zvětšuje? Zdá se Vám potom argument v podobě „děláme aspoň něco“ dětinský... no, co čekat od politiků, kteří se řídí názory klimaticky aktivního dítěte, že?

Jak to asi dopadne?

Co na možnost snížit koncentraci CO_2 v atmosféře říká matematika a příklad s vodou? Říkají, že aktivita naší jedné lžičky z bazénu denně nemá šanci klima změnit a také jej nezmění. Připomínám ze začátku, že celkové množství skleníkových plynů je dokonce pět takových bazénů celkem. Matematika nám říká, že problém bychom měli řešit tam, kde jsou nějaké signifikantní měřitelné hodnoty, kde to může mít reálný dopad. To znamená například zaměřit se na enormní nárůst skleníkových plynů produkováných Čínou. Již tak obrovský čínský objem produkce CO_2 (1/3 celosvětové produkce CO_2) se každým rokem zvyšuje, a to tak hodně, že jenom toto každoroční čínské zvýšení samo o sobě je desetkrát vyšší než celá úspora úplným zákazem spalovacích motorů v Evropě.

...no ale mysleli jsme to dobře

Do bazénu bude dle vlastního plánu za pět let přilévat Čína každý třetí den ke svému pivu jedno malé navíc. My budeme bláhově věřit, že naší lžičkou

Foto: 1

Foto: 2

Factum est factum

CO SE STALO, TO SE STALO

„Quo vadis“ – Česko?

Téma tohoto čísla je pro dnešní dobu více než příznačné, neboť čelíme souběžně krizi ekonomické a krizi společenské.

„Společnost je rozdělená“, hlásají titulky v médiích. A spousta samozvaných věrozvěstů k tomu přináší vesměs analyticky plytká vysvětlení včetně návodů, co je s tím třeba dělat. Byť mnozí z našich rodičů pro to mají úplně jednoduché vysvětlení: „lidé jsou prostě zkažení blahobytem“. Jenže z objektivního pohledu budeme jen obtížně hledat oblast lidské činnosti, kterou bychom mohli označit za zdroj tohoto stavu, protože společenské krize mají jednu nepřijemnou vlastnost – jsou komplexní. Historikové to ostatně dobře znají, jelikož studují dávné civilizace, které podobnými jevy procházely pravidelně. Není to tedy nic výjimečného. Ani dnes se konec světa nekoná, možná jen naše dnešní civilizace na nějakou dobu upadne do bahna. Když se kácí les, létají třísky, řekl by klasik. Běžný jednotlivec se ovšem bude ptát zejména na to, proč se ten les vlastně kácí.

Státní zřízení je tu od toho, aby dávalo společným zájmům ohraničených komunit vidinu dosažitelného cíle a aby udržovalo komunitu v chodu. Z toho celkem logicky vyplývá, kdo je adresátem předchozího dotazu. Otázkou zůstává, kdo je ten „stát“. Díky demokratickým volbám si jeho představitele určujeme sami. Měli by to být ti nejlepší z nás – vůdci zasluhující respekt a úctu – ti, kteří nás úspěšně provedou dobrými i zlými časy. To je alespoň jedna z hlavních myšlenek, na níž je systém demokratické vlády postaven. Nelze si však nepovšimnout, že voliči v demokratických zemích mají dlouhodobý pocit, že byli podvedeni...

Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR publikovalo žebříček 26 povolání seřazených podle prestiže, jíž jim obyvatelé ČR přisuzují a to dle výzkumu z let 2014–2019. Podle bodového hodnocení se nejvýše umístili lékaři (cca 88 bodů), na druhém a třetím místě téměř shodně vědec a zdravotní sestra (cca 77 bodů), na čtvrtém univerzitní učitel (cca 72 bodů) a na pátém zbytek učitelů (cca 70 bodů). Zbytek profesí již 70 bodového a vyššího hodnocení nedosáhl. V očích veřejnosti jsou tedy „ti nejlepší“ z nás. A tomu také odpovídají mnohé volební výsledky – lékaři, učitelé a vědci totiž často získávají nadstandardní počet preferenčních hlasů.

Jak ale vypadá situace ve chvíli, kdy zástupci výše uvedených profesí usednou do zastupitelských lavic a převezmou politickou moc? Uvedené profese totiž významně těží ze specializace – kvalitní vědec, lékař či učitel musí ovládat svou práci na co nejlepší úrovni, a tak musí být zaměřeni na konkrétní obor, výzkum, anebo téma. Jinak jim, laicky řečeno, ujede vlak, protože dnes, v digitálním věku, už nikdo neovládá všechno. Informací a dovedností je příliš mnoho na to, aby je zvládla kapacita jednoho mozku.

Stejně jako ostatní občané republiky s obavami hledím na to, jak se například univerzitní profesori fatálně ztrapňují v exekutivních státních funkcích anebo třeba v prezidentských volbách. Podobně jsou na tom i lékaři, kteří namátkou opakovaně prokázali, že vůbec neumí vést Ministerstvo zdravotnictví, o Poslanecké sněmovně nemluvě. A o učitelích bychom asi mohli vyprávět leccos. Přesto – i já sám znám početné zástupy kvalitních učitelů, lékařů i vědců. Bohužel je všechny spojuje prostý fakt, že svou práci

berou jako poslání a na politickou kariéru ani v nejmenším nepomýšlí. Tak mohou důvěru, vkládanou do nich veřejností, nejen nezklamat, ale zároveň nás všechny posunují kupředu.

A tak se ptám: Jak z toho ven? Ti nejlepší z nás jsou totiž nejlepší v tom, co dělají, nikoli v politické práci. V minulosti jsme zkoušeli na klíčové pozice posadit dělnické kádry – nefungovalo to. Dnes to zkoušíme z opačného konce – a výsledek je téměř stejný. Víme, že klíčovou hodnotou je moudrost. Ale jak ji měřit? Jistě ne tituly před a za jménem, ani židlemi, na nichž dotyční sedí.

Jako každý i já pozoruji svět kolem sebe a říkám si: Kéž bychom toto dilema dokázali vyřešit!

S přáním všeho dobrého

Mgr. Michal Soukup

ředitel Oblastního muzea a galerie v Mostě

denně odebranou z bazénu (úplný zákaz spalovacích motorů v Evropě) situaci zvrátíme, a to za velkých ekonomických obětí a ztrát. Nezvrátíme, bazén a plovárna to ani nezaznamenají a množství vody v bazénu (obsah CO_2 v atmosféře) se bude zvyšovat. Lidé budou nakonec jenom frustrováni, když se přece tolik uskomnili, tolik je to stálo, tolik jsme se snažili, a nakonec to k ničemu nevedlo. A to jsme to „mysleli přece dobře“ a dělali pro to „aspoň něco“. Zapomněli jsme totiž dělat něco skutečně účinného.

A uklidnění na závěr

Bojujeme se situací, kdy nás straší zvýšení koncentrace CO_2 nad 400 ppm. Problém nijak nebagatelizuji, ale neměli bychom se nechávat strašit o spálené a suché planetě. Takto se totiž po miliony let vyvíjela teplota a koncentrace CO_2 (foto č. 3). Komentář ale již nepřipojuji.

S úctou

Ing. František Jochman

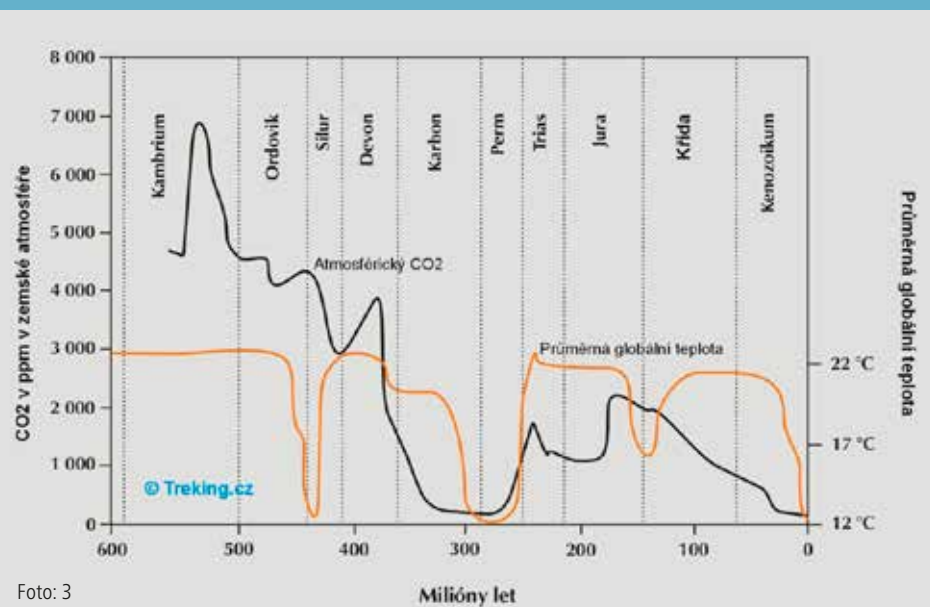

Foto: 3

Helena Veverková: Mostecko může být příjemným a atraktivním místem pro život

HSRM

V říjnu jste se rozhodla skončit ve funkci předsedkyně Hospodářské a sociální rady Mostecká (HSRM). Co Vás k tomuto kroku vedlo?

Restrukturalizace regionu po roce 1989 vedla k velkému nárůstu nezaměstnanosti a k řadě ekonomických a sociálních problémů. Patřím k lidem, kterým když se něco nelíbí, snaží se to změnit. Samozřejmě někdy s větším a někdy s menším úspěchem. Proto jsem přivítala aktivitu senátora za Mostecko JUDr. Richarda Falbra, který v roce 1999 inicioval vznik Hospodářské a sociální rady Mostecká a stal se jejím předsedou. Vznikl tak tým lidí, kteří spolu dovedli otevřeně komunikovat a hledat konsenzus při řešení problémů regionu. HSRM má dnes 56 členů, které tvoří představitelé státní správy a samosprávy, zaměstnavatelů, odborů, občanských sdružení, fyzických osob, Okresní hospodářské komory, Agrární komory i externí členové. Vlastně tak v regionu vznikla první tripartita. A velmi si vážím toho, že všichni zakládající členové jsou aktivními členy až do současnosti.

Vzhledem k tomu, že se JUDr. Falbr stal předsedou Hospodářské a sociální rady Ústeckého kraje (HSR-ÚK), kterou společně založily Hospodářské a sociální rady vzniklé v dalších okresech Ústeckého kraje, odstoupil v roce 2005 z funkce předsedy HSRM a na sněmu jsem byla zvolena já. Funkci předsedkyně jsem vykonávala 17 let, ale v radě nekončím, dál zůstávám jejím členem jako fyzická osoba. Takže na otázku, co bylo důvodem k ukončení mé činnosti ve funkci předsedkyně, je vlastně jednoduchá odpověď – můj věk a konečně odchod do důchodu.

Předsedkyní mostecké tripartity jste byla od roku 2005, i předtím jste působila v předsednictvu HSRM jako spolupracovnice Richarda

Falbra. Jak se podle vás za tu dobu region změnil a co považujete za největší úspěch, který se vám v rámci HSRM podařil?

S panem senátorem Falbrem jsem spolupracovala už od vzniku HSRM v roce 1999. Díky velké podpoře společnosti Mostecká uhelná a Chemopetrol mohl být založen Fond podpory projektů, ze kterého už v září 1999 mohly být uvolněny první 2 miliony korun na podporu konkrétních projektů obcí i fyzických a právnických osob. V současné době jsou prostředky z Fondu využívány především na přípravu projektů.

Prvním materiálem, který jsme projednávali s vládou, byla „Strategie rozvoje Mostecká“. Byli jsme za něj sice pochváleni, ale byl odmítnut s odůvodněním, že nelze samostatně řešit pouze problémy Mostecká. Proto byl urychleně zpracován „Globální plán revitalizace pánevních oblastí severozápadních Čech (GPR)“, který vláda schválila Usnesením vlády č. 122 dne 2. 2. 2000. Materiál zahrnoval řadu krátkodobých a střednědobých opatření vedoucích k podpoře rozvoje regionu. V rámci krátkodobých cílů byla pozornost zaměřena především na vytváření nových pracovních míst, například zvýšením objemem sanačních, rekultivačních a revitalizačních prací, rozvojem lokálních podnikatelských zón (Litvínov-Louka, Lom, podpora renovace starých průmyslových areálů apod.), podpora MSP, aktivní politikou zaměstnanosti. Střednědobé cíle se zaměřovaly především na diverzifikaci ekonomické základny regionu. HSRM vedla jednání o uvolnění žateckého letiště (zóna Triangle) i přípravě zóny Joseph, o rozvoji vysokoškolského vzdělávání (v regionu dnes působí detašovaná pracoviště řady vysokých škol, jako UJEP, ČZU, ČVUT, VŠCHT, VŠB, VŠFS). Stále je aktuální řešení dopravní infrastruktury, především D7, R 13, I/27, obchvaty města

Výzva vládě – nenecháme se odpískat, protestní akce odborářů v hornictví.

Bc. Petr Pillár a Ing. Helena Veverková při předání poděkování HSRM za podporu Kostela svatého Jakuba v Bedřichově Světlci.

Lomu a obce Havraň. Rada dlouhodobě podporuje rozvoj cestovního ruchu, je jedním ze zakládajících členů Destinační agentury Krušné hory a také Podkrusnohorského technického muzea.

Chtěla bych konstatovat, že činnost HSRM byla za těch 25 let skutečně rozsáhlá. Já osobně považuji za největší úspěch realizaci jednoho z hlavních úkolů GPR, a to podporu rekultivace a následné revitalizace území dotčeného těžbou hnědého uhlí v době před privatizací hnědouhelných těžebních podniků. Vláda tuto podporu vyjádřila svým usnesením č. 50 dne 16. 1. 2002 na svém výjezdním zasedání v Ústí nad Labem. V usnesení odsouhlasila postupné vyčlenění částky 15 miliard korun z privatizačních výnosů jako účast státu na odstranění ekologických škod. Usnesením vlády č. 625/2017 došlo v rámci programu RE:START k navýšení finančních prostředků o 3 miliardy korun na celkovou částku 18 miliard korun (náhrada za odváděnou DPH zpět do státního rozpočtu). K 31. 12. loňského roku bylo realizováno 260 projektů s finančními náklady 12,716 miliardy korun, v realizaci je 22 projektů s finančními náklady 1,169 miliardy korun. Pro další revitalizační projekty zůstává k dispozici 3,833 miliardy korun včetně DPH. Na Mostecku mezi nejvýznamnější projekty patří lokality bývalého lomu Ležáky (jezero Most), bývalého lomu Vrbenský (vodní nádrž Matylda), kde byl v areálu Autodromu připraven pozemek pro výstavbu Polygonu Most a vybudována potřebná infrastruktura. Na Velebudické výsypce byly v areálu Hipodromu připraveny pozemky pro výstavbu věže rozhodčích, vážnici a zimní stáje. V okolí vodních nádrží vznikly cyklostezky, in-line dráhy pro bruslaře apod. Mezi další projekty patří realizace rekreační plochy Nové Záluží v Litvínově, projekty v Louce, důležitá je i obnova silnice Most – Braňany. Příkladem úspěšné revitalizace území je jezero Most, na které můžeme být právem pyšní.

Velkou část své profesní kariéry jste strávila v oborech velmi úzce navázaných na energetiku. Jak se díváte na změny, kterými toto odvětví v současné době prochází?

Na to, co se v současnosti děje, se dívám s velkým znepokojením. Státní energetická koncepce státu (SEK) vždy uváděla jako svou prioritu zajištění maximální nezávislosti na cizích energetických zdrojích, včetně předpokladu, že stát bude preferovat využití domácích zdrojů. Dnes se mi zdá, že přecházíme z jedné závislosti do jiné. Stálá snaha o odklon od uhelných elektráren bez připravených nových funkčních a stabilních zdrojů mi připadá jako velký hazard. Jsem přesvědčená, že je potřeba obnovit činnost Uhlé komise, objektivně vzhledem k nové situaci vyhodnotit zpracované podkladové materiály a aktualizovat SEK stanovením reálného energetického mixu. Současně je nutné zajistit dostupnost tuzemských surovin pro transformaci energetiky. Toto téma je ale na celkem dlouhou diskuzi.

Mostecko je stále ještě v očích mnoha lidí považováno za těžbou zdevastovaný region. Jak dlouho myslíte, že bude trvat změnit tento pohled a jak vidíte budoucnost regionu?

Mostecko je průmyslový region, specifický těžbou hnědého uhlí, energetikou a chemickým průmyslem. Každá taková činnost je v určitém konfliktu

s ochranou životního prostředí a přináší s sebou určitá negativa. Je proto nutné hledat všechny způsoby, jak tato negativa minimalizovat. Je ale také pravdou, že stav životního prostředí se od roku 1990 zásadně zlepšil, jak v oblasti čistoty ovzduší, tak co se týče revitalizace území po těžbě. Proto mi vadí často cílená negativní a neobjektivní prezentace našeho regionu v tisku, televizi nebo televizních seriálech. Myslím si, že nejvíce Mostecku škodí neřešené sociální problémy, což musí řešit vláda. Jak dlouho tato změna bude trvat, skutečně netuším, ale vzhledem k tomu, že se tímto problémem zabýváme od vzniku HSRM, brzy se toho asi nedočkáme. Přesto jsem přesvědčená, že pokud se nám bude dařit plnit cíle, které jsme si stanovili v GPR, Programu RE:START a nově i s využitím Fondu spravedlivé transformace, bude Mostecko příjemným a atraktivním místem pro život.

Děkuji za rozhovor.

Bc. Jan Pimper

Hospodářská a sociální rada Mostecku

Redakční poznámka:

Okresní hospodářská komora Most, která je také členem HSRM, velmi oceňuje působení Ing. Heleny Veverkové nejen ve funkci předsedkyně HSRM, ale také i v řídicích orgánech OHK Most a řady dalších institucí na Mostecku a v Ústeckém kraji. Její přínos pro rozvoj nejen Mostecku, ale celých Severozápadních Čech, je nesporný a svým nasazením, profesionalitou a osobním šarmem nastavuje pomyslnou laťku pro její nástupce velmi vysoko. Jsme potěšeni, že za svým působením nedělá definitivní tečku, ale podle svých sil a znalostí bude nadále nápomocna k rozvoji regionu. K tomu jí OHK Most přeje hodně zdraví a energie do dalších let.

S úctou a uznáním

Redakce TEMA

inzerce

VŠB TECHNICKÁ
UNIVERZITA
OSTRAVA
HORNICKO
GEOLOGICKÁ
FAKULTA
INSTITUT
KOMBINOVANÉHO
STUDIA MOST

**PŘIJÍMACÍ ŘÍZENÍ
NA AK. ROK 2023/2024
JÍŽ OTEVŘENO**

Bez přijímacích testů pro AR 2023/2024

Informace ke studiu najdete na:
hgf.vsb.cz

Bližší informace podá studijní oddělení:
studijni.hgf@vsb.cz

BAKALÁŘSKÉ STUDIUM
DOBA STUDIA 3 ROKY | TITUL Bc.

- » Ekonomika surovin
- » Inženýrská geodézie
- » Odpadové hospodářství a úprava surovin
- » Těžba nerostných surovin
- » Procesní inženýrství v oblasti surovin

**NAVAZUJÍCÍ
MAGISTERSKÉ STUDIUM**
DOBA STUDIA 2 ROKY | TITUL Ing.

- » Ekonomika surovin
- » Odpadové hospodářství a úprava surovin
- » Technické znovuvyužití brownfields
- » Těžba nerostných surovin

Vládní mejdany končí, přichází kocovina (...a věřitelé)

Motto: „V době všeobecného podvodu je říkání pravdy revolučním činem.“

(G. Orwell)

Ing. František Kružík

Několik děsivých čísel na úvod

Podle „Čtvrtletní zprávy o řízení státního dluhu České republiky za 1. až 3. čtvrtletí 2022“ Ministerstva financí, vydané k 21. 10. 2022, činila absolutní výše státního dluhu ke 30. září 2022 **nepředstavitelnou částku 2,8904 biliónu Kč** (tj. 2,8904 krát deset na dvanáctou Kč, též 2 890,4 miliard Kč (deset na devátou) nebo také 2 890 400 milionů Kč (deset na šestou)). Tato nepředstavitelná částka byla zabalena do sladké polevy v relativním vyjádření výše dluhu, že je to **jenom' 43,8 % HDP** (sic!). Znamená to, že **za období leden až září 2022 narostl dluh o 434,6 miliard Kč**, tj. státní dluh průměrně měsíčně narůstal o 47,17 miliardy Kč. Do konce roku zbývají tři měsíce, takže je reálná šance, že absolutní výše státního deficitu za celý rok 2022 překročí **tři bilióny Kč (3,0319 biliónu Kč, což lze, podle dosavadního vývoje odhadnout, že za měsíce leden až prosinec 2022 naroste státní deficit o 566,13 miliard Kč – o více než půl biliónu Kč!)**. Rozpočtový deficit schválený sněmovnou zněl na 375 miliard Kč. Různé odhady udávají, že jen „obhospodaření“ státního dluhu představuje více než 50 miliard Kč na úrocích...

Je zjevné, že vláda pětidemolice se do zadlužování této republiky pustila tak nějak po stachanovsku a zadlužování údernicky plní na 151 %.

Hloupost má barvu zelenou

Ti, kteří stačili promarnit jeden nebo dva roky základní vojenské služby v ČSLA, si dobře pamatují na vojáky z povolání, kterým se dostávalo mnohého nelichotivého až opovrhlivého souhrnného označení „zelené mozky“, „zelené gumy“, „zelení furtáci“ aj., obvykle s adjektivem „zelený“, odvozeným od barvy vojenských uniforem. Ačkoli se mezi vojáky (důstojníky) z povolání vyskytovaly řídké výjimky, kterým ony pohrdavé přezdívky vsutku křivdily, měly tyto přívlastky obecnou platnost, která zvláště u tzv. „politruků“, kteří žili z reprodukování socialistických floskulí, dostatečně charakterizovala jejich omezenost a devótnost.

A bylo skutečně na pováženou přemýšlet o tom, že by tito lidé, vesměs neschopní vlastního myšlení, v případě válečného konfliktu rozhodovali o vašem bytí či nebytí, že by měli tu moc disponovat a vládnout vašimi životy.

Země jen několikrát oběhla okolo Slunce a nad našimi životy se začala s bezohlednou agresivitou rozpínat staronová ideologie, která s pokryteckým předstíráním altruismu přijala zelenou barvu explicitně za svoji. Dokonce ji vkládá do názvů stran, aktivistických hnutí a šílených utopických programů. Vždyť i jen v prvním přiblížení v nich lze odhalit výzvu k energetické, průmyslové a bankovní sebevraždě.

Proponenti zelené ideologie halasně inzerují svoji nevzdělanost, zarytý zelený fanatismus, technickou i ekonomickou nekompetentnost. Dokonce v současnosti už ani neskrývají, že jim jde jen o peníze. Zelené ideologii z hloubi duše věří již jen programově nevzdělaná /a nevzdělatelná/ část postpubertální mládeže docházející do kurzů na tlamocvičných fakultách, vydávaných za vysokoškolské studenty spřátelenými médii. Opravdové studenty přírodovědných a technických oborů mezi nimi obvykle nenajdeme.

To komentoval, chováním médií i samotných stávkujících, znechucený známý herní vývojář Daniel Vávra v článku na PL:

„Takže abychom si to shrnuli. Naprosto miniaturní partička mladých extrémních levičáků si dá honosný živý název a má cestu do mainstreamových a veřejnoprávních médií vydělávkou. Dnes ráno jsem poslouchal zástupkyni stávkujících ve veřejnoprávním rozhlasu. Snažila se poučovat předsedkyni sněmovního Výboru

pro životní prostředí, co má vláda dělat, aby zachránila planetu. Koktala u toho a bylo mi za ni trapně. Jakou kvalifikaci k tomu 21letá slečna měla? Má střední výtvarnou školu. To já mám taky. Přesto mě „překvapivě“ nikdo do debat o klimatu nikdy nezve.“ (1)

Není pochyb, že tato mediálně absurdně zveličená demonstrace „vysokoškoláků“, měla být přípravnou „bubnovou palbou“ k blížícímu se 27. zelenému koncilu UNFCCC, zkráceně COP 27, pod záštitou OSN a jeho panelu IPCC v Šarm aš-Šejchu.

Jak s oblibou při kritice stávek hlásí Rakušanovi nohsledi, když hodnotí účast demonstrujících na zaplněném Václavském náměstí, že se zúčastnily „**dolní desítky tisíc lidí**“, tak podobně se demonstrace /stávky za klima zúčastnily „**dolní stovky studentů**“ Fakulty sociálních věd Masarykovy univerzity a spřátelených fakult, kteří se pokusili obsadit fakultu přes noc (rádoby okupační stávka), ale rozhodný postup děkana fakulty Bláhy jim zkřížil plány s racionálním odůvodněním: „**demonstrujte bezpečně přes den v aule, bez internetu – to k demonstraci a k diskusi nepotřebujete.**“

Také reakce veřejnosti byly na rozdíl od mediálního masírování velmi jednoznačné – od sarkastického odmítnutí, přes explicitní výsměch, po pohrdavý despekt a přezíravé ušklibání.

Za všechny jeden z výstižných komentářů k demonstracím „studentů“:

„**No jo, když ty studenty pohání akorát nevědomost, svaté nadšení a z něho plynoucí omezenost úsudku. Což je vcelku vražedná kombinace, která začasť bývá zárodkem velkého průseru.**“ (J. Jurax, komentář na NP)

Našli se i odborníci, kteří se pokoušeli a pokoušejí vysvětlovat a argumentovat, diskutovat s demonstrujícími, např. popularizátor jaderné energetiky V. Wagner (2), ale většina těch zelených věřících takové texty nečte a ani není schopna si z nich vzít poučení.

To celkem jednoznačně vystihla M. Šichtařová:

„**Polemizovat ve vážné rovině s bláznem – znamená dávat bláznovi váhu a kredit. Nutně to pak musí vést ke kompromisu mezi rozumem a šílenstvím. Taková vážně míněná diskuse s bláznem je nepřipustná. Nehledě na to, že psychicky nemocný člověk ani nemá kapacitu vážně míněnou diskusi vnímat.**“ (Markéta Šichtařová)

... a dodává: „**No – a úplně analogicky: Diskutovat z pozice rozumu a logiky s tímto uhlíkovým fanatismem, snažit se lidem vysvětlit, že banka má dělat bankovníctví, a nikoliv počítat počet molekul CO₂, to znamená dát tomuto kompulzivnímu (nutkavému, nesmyslnému) jednání nějakou legitimitu. A to je nepřipustné.**“ (1)

O zkorumpovanosti, prolhanosti a chamtivosti alarmistů bylo napsáno tisíce stran publikací, článků a webových textů. Byly předloženy nevyvratitelné důkazy o podvodech a manipulování s naměřenými daty, jejich pokřiveného nebo zcela vyhaného interpretování, mnohé z nich předložili – mimoděk nebo dobrovolně – i sami zúčastnění komplikové, tohoto vskutku globálního spiknutí, kterému o změny klimatu jde až v poslední řadě (viz, *Climategates*) např. (5)

Reprezentativní shrnutí klimatického světového podvodu, pod záštitou, již tak zkompromitovaného OSN, poskytuje např. již druhé doplněné vydání publikace R. B. Alexandera, *Global warming false alarm: the bad science behind the United Nations...*

(5), který se velmi informovaně zabývá pozadím klimatické pseudovědy šířené IPCC OSN a UNFCCC. Už názvy jednotlivých kapitol a podkapitol jsou povídající a autor každým odstavcem textu a předloženými fakty (včetně odkazů na publikace a klíčové zprávy IPCC) drtí bílého porcelánového slona, *boje OSN proti klimatické změně* na prach.

Absurdní postupy zahájené v rámci „boje proti globálnímu oteplování“ se nezměnily ani o píď. Jsou vedené pod oficiální zástěrkou „boje proti emisím skleníkových plynů“ – v zásadě však jenom proti CO₂ – které byly hlasováním (sic!) panelu „vědců“ IPCC, pod záštitou OSN, označeny za škodlivé a příčinu tzv. „Global Warming“ (GW – globálního oteplování, někdy uváděno s adjektivem „antropogenní“) a poté, kdy byly tyto nesmysly krok za krokem vyvráceny důkladnějšími vědci z tábora skeptiků, IPCC koncil v Kodani (2009 – COP15) přejmenoval svoji předem vyvrácenou hypotézu eufemisticky na tzv. „Global Climate Change“ (GCC – Globální klimatické změny).

IPCC OSN v nové kampani proti emisím zahájil neprodleně nekompromisní boj, spočívající ve vybírání obrovských částek peněz od signatářských zemí tzv. Pařížské smlouvy, schválené na zeleném koncilu v Paříži (COP21) v roce 2015. Protože o peníze jde, jako vždy, až na prvním místě.

V člancích a komentářích věnovaných COP27 se znovu a znovu opakuje z pozic různých pozorovatelů, jako refrén, že celý tento slet klimaalarmistů v Egyptě, je jedna velká rvačka o příslibené peníze. Aby se vytyrdily ostré lokty ve rvačce o peníze, byly na tomto posledním zeleném koncilu přijaty dva nové pojmy umožňující upřednostňování finančního přídele některých zemí, regionů, národnostních skupin a věčně hladových aktivistů.

Tím prvním je zavedení pojmu: „kriticky ohrožené“ klimatickou změnou.

Tím druhým je „speciální kompenzační fond“, který bude vydírat země, jež ratifikovali

Pařížskou smlouvu v roce 2015 a měl by být satureván sto miliardami dolarů ročně.

To glosuje A. Vondra, který byl delegován na COP27 jako pozorovatel EP:

„Jednoduše řečeno, Evropa vlezla do pastí, kterou si sama vykopala. Tím, že na jedné straně slibovala ještě daleko víc dekarbonizace, než ke které se právně zavázala, v naději, že se přidají ostatní. Zároveň souhlas s tím fondem podmiňovala požadavkem, aby do něj přispívali i ostatní. A ti ostatní, to znamená Čína, arabské ropné státy, Rusko, do značné míry Indie, nic neudělali, nic neslibili. Takže unie nedostala to, co chtěla, zároveň slíbila to, co říkala, že nedá, když nedostane protihodnotu.“

Třetí svět, abych to zestručnil, přijel vlastně s tím, že křičel: **my chceme prachy.** A Evropská unie s tím bude mít problém. Jsem zvědav, jak bude vysvětlovat lidem doma, že na jedné straně se už dnes musí uskromňovat a platit násobky za základní životní potřeby, to znamená topení, bydlení, potravu, dopravu a teď by ještě z veřejných peněz měla EU platit kompenzace do celého světa.“

Jen mimochodem: EU plánuje v rámci Green New Dealu investice do „nových technologií“, tj. do rozvoje a výstavby OZE, elektromobility a likvidace energetických, dopravních a průmyslových systémů založených na fosilních palivech absurdní objemy peněz:

- do roku 2030 částku 161 miliard €
- a do roku 2050 částku 680 miliard €

Zdá se, že ECB bude muset tisknout peníze nejen o sobotách a nedělích, ale i o svátcích...

Cítíte se před zimou 2022/2023 bezpečně?

Na Crans Montana Forum v Ženevě, ve svém shrnujícím příspěvku k současnosti, prohlásil V. Klaus: „**Prožíváme nebezpečnou éru politické nestability a společenského, ekonomického a finančního chaosu, jehož součástí je nová verze potlačení svobody a svobodných trhů.**“

„Klasické politické spory, založené na dobře definovaných politických idejích, v minulosti formulované a autenticky zastupované politickými stranami, byly zdiskreditovány. Byly nahrazeny televizními talk shows a tzv. expertní demokracií. **Politici v nich nehrají zásadní roli. Dominují populární „herci“ a vyvolení, nikoli zvolení experti.** Jejich zcela bezprecedentní role byla dobře vidět v covidové pandemii. Politika, neboli vyhodnocování alternativ, skončila. O totéž usilovali komunističtí ideologové. I ti se snažili nahradit politiku expertokracií.

To, s čím se dnes potýkáme, **není importem z Východu.** Způsobili jsme si to sami. Byl to Západ, který otevřel stavidla masové migraci přijetím ideologie multikulturalismu. Byl to Západ, který se nechal vmanévrovat do hluboké energetické krize tím, že podporoval fantasmagorie environmentalismu a Zeleného údělu, což mu způsobilo obrovskou ekonomickou škodu. A byl to Západ, který si zlikvidoval svou konkurenceschopnost potlačením

trhu extenzivní a škodlivou regulací ekonomiky, založenou na politických imperativěch.

Předstupněm pro nalezení cesty k obnově Západu je zbavit se našich **vlastních chyb a předsudků.** Není jím obviňování světa kolem nás.“ (6)

Nechápání ekonomické reality, která v současnosti už dávno překročila hranici ekonomické demence, protože chování a jednání EU (komise i parlamentu) v posledních nejméně 20 letech, ve snaze po dosažení utopických cílů, vymezených nepřesně definovanými postmateriálními hodnotami, se smrtící účinností likviduje materiální podstatu samotné existence či podmínek přežití národů v Evropě. Zelené agendy a progresivistické lunatické projekty, na které EU tak nadšeně naskakuje, představují jedovatý koktejl vydávaný za udržitelnou budoucnost. Jak vyplývá z růstu našeho státního dluhu, vláda pětidemolice se vydala se svazáckým nadšením po stejné trajektorii, přičemž amatérsky předstírá udržitelnost. V jejím podání se nic neděje.

Velmi dokonale profilem dokládajícím, že se naopak děje něco opravdu závažného, ve smyslu příspěvku V. Klause, je série rozhovorů M. Kociánové s V. Bartuškou na Rádiu Universum v sekci Kupředu do minulosti (7), (8), (9) a jejich porovnání s rozhovory vedenými s odborníky na energetiku, ekonomii, ale také s filozofy, historiky, přírodovědci, lékaři, sociology, diplomaty a vůbec vzdělanými lidmi z mnoha oborů. Silně doporučuji si všechny tři díly poslechnout, i když to někdy způsobuje křeč! Je to „*crème de la crème*“ toho, jak vláda pětidemolice myslí a jedná, včetně přístupu k Ukrajině a Rusku. Bartuška je oficiálně vládním zmocněncem pro energetickou bezpečnost ČR při ministerstvu zahraničí, původním vzděláním novinář. Jeho lhaní, uhýbání z položených otázek a představování osobních pokřivených dojmů za objektivní popis reality, naznačování, že ví víc, než říká, vskutku dokonale koresponduje s klasickým: „*Přání otcem myšlenky!*“. Nutno dodat, že komentáři tohoto třídílného seriálu, hned po odvysílání prvního dílu, pochopili a vyjádřili patřičně razantně (i sarkasticky) odmítnutí tohoto prázdného žvanila i toho co reprezentuje. Realita jim dává za pravdu. Inflace u spotřebních košů méně majetných občanů ČR už v říjnu 2022 podle ekonomických komentátorů překročila onu oficiálně udávanou průměrnou hodnotu ČŠÚ – 18,7 % nejméně o 10 %. A to ještě nevstoupilo v platnost zdražení elektrické energie, které ohlásil ČEZ na nový rok o 60 %. Jaké bude zdražení zemního plynu je dosud ve hvězdách, ale nikdo nepochybuje o tom, že levnější, než nyní nebude...

Takže ano. Je dobrý důvod nebyť optimistou. Ale bát se nesmíme, protože strach zabíjí!

A na závěr ještě jeden povzbudivý citát:

„**Čas anglosaského modelu uspořádání světa skončil!**“
Sin Tchi Ping, 2022

Ing. František Kružík
23. 11. 2022

Zdroje k článku naleznete na internetových stránkách www.ohk-most.cz/e-tema

Před Vánoci a zimou 2022/2023

„Kdyby to bylo v mé moci, já bych byl rád, kdybych mohl dát všem lidem na světě pod stromeček škatuli – prázdnou škatuli, kterou kdyby otevřeli, tak by se museli smát, že tam nic není. A smáli by se a smáli by se, protože já věřím, že když se lidi smějou, tak nemají čas mít na sebe vztek a nemají čas se přát. Aspoň jeden den v roce.“
Jan Werich

Antickým Římanům začínal nový rok březnem, starý končil únorem, februarlem. Háček je v tom, že ten nový, začínal ve jménu Martově – a to byl bůh všech válek. Že by s tím souvisel například 24. únor 2022?

Daleko před Římany tu byli rozmanití „neznabozi“, třeba Keltové – ale nejen oni. Ti se drželi přírodních jevů a úkazů, jimiž jsou třeba dva rovnodennosti a ještě více dva slunovratné termíny.

Nám křesťanství doporučilo brát za zlomové datum Kristovo narození, a to nejen v čítání letopočtů, ale co do konce starého a začátku nového roku. A křesťanství přijalo či adoptovalo dokonce i tato astronomická hlediska za své a dovedně je se starými tradicemi skloubilo.

S citovanými termíny souvisejí i příslušné přírodní jevy: Nejen, že při zimním slunovratu skončí krácení dne a prodlužování noci (byť třeba o Lucii

se říká, že noci upije, ale dne nepřidá.). Zimní slunovrat byl a je tedy dočista optimistickým zlomem – od této chvíle už bude líp, což nijak nesouvisí s podobně znějícími slogany jedné ze současných politických stran a hnutí. Zimní slunovrat jen připomíná to, co klasik zveršoval, že

totiž *Přijde jaro přijde, bude zase máj*. A vzhledem k osobní i kolektivní zkušenosti tomu tak zatím bylo a snad i bude.

S přechodem letopočtu, spíš ale s předchozím slunovratem a Narozením Krista souvisí mnoho artefaktů, které příroda a lidské zkušenosti

Václav Větvíčka

nabízely a nabízejí. Jsou to drobné příjemnosti, odsunující do nedohledu životní ústrky, kterými je svět v současnu zaplavován. K oněm příjemnostem letos patří mj. to, že byl tzv. semenný rok (to znají fořti a myslivci), resp. rok neobyčejně úrodný, co do ovoce, hub, révy (hroznů) atd. Mne při takovém konstatování trochu mrazí, protože jsem poučen ba vycvičen ve starých úslovích a zkušenostech, že právě takové bohaté roky předcházely nebo doprovázely stavy válečné.

Budiž ale, je sklizená a zdá se, že využito, jak se patří. Až na ty krátkozraké úchyláky, kteří dnes vybízejí k redukci ovocných sadů (zbytečné náklady) a stěžují si na neprodejnost nadbytku ovoce – zejména při nadprodukcí v jiných zemích, které získaly u nás výhodně odbytiště. Ale vysvětlujte to nadnárodním řetězcům a srovnajte si takové mango nebo i fíky s datlemi, a čerstvým Panenským jablkem, se Spartanem, Galou a dalšími nádhernými jablky. Stran fíků a datlí doporučuji ke srovnání karlátky, křížaly a pracharandu. Jenomže, takové úpravy ovoce (sušením) byly příhodné ve staré společné kuchyni s kachlovým sporákem, div ne pecí, a třeba i dvěma troubami, kde se nejen houby, ale i rozmanité ovoce dalo konservovat sušením. V litinovém i jiném radiátoru si je sušit nedáte, navíc si v něm nepřilohíte tak, aby to praskalo (a stará podřimovala, zatímco děvčata by předla hebký len). Všechno nasvědčuje tomu, že letos nejlépe se křížaly usuší ve staré ladovské chaloupce než na sídlišti.

Až tak moc na způsobu a zdroji otopu nejsou závislé jiné tradice. K těm starším, jak všichni víme, patří čtvrtoprosincový svátek svaté Barbory a s ním prováděné amatérské pokusy, jimž zahradnické obory říkají rychlení nebo přirychlování. Tedy jakýsi malý drobný podvod, podvůdek, šidítko pro rostliny (a jejich části) s vyvoláním iluze, že do jara už není tak daleko, že je za nebo mezi dveřmi. Rostliny, které zakládají květné pupeny během léta předchozího roku, tedy např. z našich třešně a višně, z cizích třeba forzytie (zlatice) a rododendrony (pěnišníky), lze snadno ošálit včasným odběrem (po první mrazících, ale ne silných) a přenesením do tepla. Pověra, spojená s vdavekchytivými, je možná až druhotná. Totiž, že se jich dotýká dočká, rozkvetě-li „barborka“ do štědrého dne.

Další tři novoročně-vánoční atributy jsou po výtce novověké, či spíš jen novější. Jsou to vánoční stromky, jmelí a cesmíny jako symboly Vánoc. Stran tradice vánočního stromku jsem na rozpácích. Na jedné straně jsou ti, kteří obhajují staroegyptské kořeny této tradice, svázané se zimním slunovratem. Tam se, samozřejmě, nejednalo ani nemohlo jednat o jehličnaté dřeviny, ale o jiné, stálezelené přírodní prvky, o něž není v subtropích nouze. Šlo jen o prvky zelené – a zelená, to byl symbol života. Tak silný, že i egyptský bůh Slunce se otřepal z ochablosti a ožil. Ne dosti na tom, i staří Vikingové, ti Skandinávští, se uchylovali k zeleným rostlinám, především k jehličnanům, jako symbolům oživení, přicházejícím s prodlužujícím se dnem.

V 18. a 19. století se v Evropě začal prosazovat kult vánočního stromu/stromku. Jeho propagace je sice připisována již Martinu Lutherovi, ale nezávisle snad královně Viktorii; asi pasivně, usuzuje se jen z toho, že v r. 1846 byla vyobrazena s celou rodinou – a vánočním stromkem. V Čechách se údajně první vánoční stromek objevil v pražské vile ředitele Stavovského divadla Jana K. Liebicha roku 1812. Do českých rodin se však tento zvyk dostal teprve o několik desetiletí později. K zajímavostem co do instalace patří, že první vánoční stromky u nás byly instalovány „vzhůru nohama“, byly zavěšovány bázi ke stropu a visely špičkou dolů – a patřičně ozdobeny.

Jen o něco kratší tradici mají u nás veřejné vánoční stromy, později nazývané vánočními stromy republiky. Dál si dovoluji ocitovat internetovou informaci: „Ten první se rozzářil roku 1924 na brněnském náměstí Svobody. Stalo se tak na popud spisovatele a novináře Rudolfa Těsnohlídka, který se v předvečer Vánoc roku 1919 vydal spolu se dvěma přáteli do lesa pro vánoční stromek. Cestou zaslechli podivný zvuk připomínající umírající srnu, a když přišli blíž, zděsili se. Pod stromem leželo promrzlé odložené batole. Podchlazené děvčátko, později pojmenované Liduška, zachránili, a protože tato událost Rudolfem Těsnohlídkem velmi otrásla, začal přemýšlet, jak by se dalo opuštěným dětem pomoci. Problém byl, kde sehnat peníze. Inspiraci našel během své návštěvy Kodaně, kde ho zaujalo, že tam pod vzrostlým, ozdobeným stromem pořádají sbírku na chudé děti. Rozhodl se tento skandinávský zvyk přenést do Československa, a tak se nejdříve rozsvítil již zmíněný strom v Brně, o dva roky později se k této tradici přidala Plzeň, poté i Praha.

Na řadě je jmelí. Nikoliv to Cimrmanovské, ale skutečné, rostlinné. Jmelí je poloparazit, u nás rostoucí v jediném druhu a ve třech poddruzích: Jmelí bílé pravé (*Viscum album* subsp. *album*), jmelí bílé jedlové (*V.a.* subsp. *abietum*) a jmelí bílé borové (*V.a.* subsp. *austriacum*). Je to zajímavá rostlina, jejíž semeno vyklíčí na větví hostitele, a do jeho pletiv vrůstá jeho útvar, označovaný jako pohružovák. Ten se napojí na vodivá pletiva hostitele. Z nich jmelí čerpá vodu a rozpuštěné živiny a na oplátku hostiteli poskytuje své asimiláty, vznikající v jeho stále zelených listech. Ke kuriozitám patří, že roste-li takto jmelí na jedovatém hostiteli, stane se samo jedovatým. Ony tři podruhy se dobře rozlišují: jmelí bílé pravé roste na dvouděložných (listnatých) dřevinách, včetně ovocných, a štáva či sliz z jeho plodu, rozmáčkla mezi prsty, se dá vytáhnout „na nit“, jako cukr. Na jehličnanech, zejména borovici a občas smrku roste jmelí bílé borové. Má nápadně úzce kopinaté listy. Roste-li jmelí na jedli – je to jmelí bílé jedlové s listy obvejčitými, je to vzácný, ohrožený prvek naší květeny. Jako opravdu vánoční ozdoba se u nás jmelí prosadilo (introdukováno ze západní Evropy, zejména Anglie) až těsně před začátkem 1. světové války a zejména po jejím konci, kdy začaly být jen do Prahy před Vánocemi naváženy doslova tuny jmelí.

I další vánoční prvek, atribut či symbol je introdukován. Zatímco jmelí je „echt“ naše (a abychom si moc nevyskakovali – ve světě roste ještě dalších 90 druhů!), cesmína je imigrant. Jak taky ne, na světě roste asi 400 druhů rodu *Ilex*, cesmína. Symbolem Vánoc se ale stala jen cesmína ostrolistá, *Ilex aquifolium*. Původně rostla jen ve Středozezemí, ale zásluhou Římanů a jejich Saturnálií se rozšířila po Evropě. V Anglii se stala důležitým prvkem živých plotů, jimiž hned tak nikdo ba ani zvěř nepronikl. První rostliny cesmíny ostrolisté jsou u nás zaznamenány v zámeckém parku na Sychrově až v roce 1880. K nám, do běžného života a vánočních „dyzajnů“ v široké míře, stálezelená cesmína s červenými kuličkami plodů pronikla až po roce 1989 resp. 1990 – a přivedla sem módu, které já říkám červenozelená.

Musím přidat cizí myšlenku, ale lépe bych to nevyjádřil: *Až budete letos zdobit stromeček, což byste podle pověry měli dělat v noci z 23. na 24. prosince nebo až na Štědrý den, můžete popřemýšlet o tom, co všechno se muselo přihodit, aby se stal nedílnou součástí vánoční atmosféry. A nezapomeňte, že symbolizuje život, mír a bohatství. A bohatstvím se rozhodně nemyslí jenom peníze a majetek.*

Pro TEMA
Václav Větvíčka
14. 10. 2022

Téma „TEMA“ mimo hlavní téma

Provoz úložišť radioaktivních odpadů a příprava hlubinného úložiště

SÚRAO

SPRÁVA ÚLOŽIŠŤ
RADIOAKTIVNÍCH
ODPADŮ

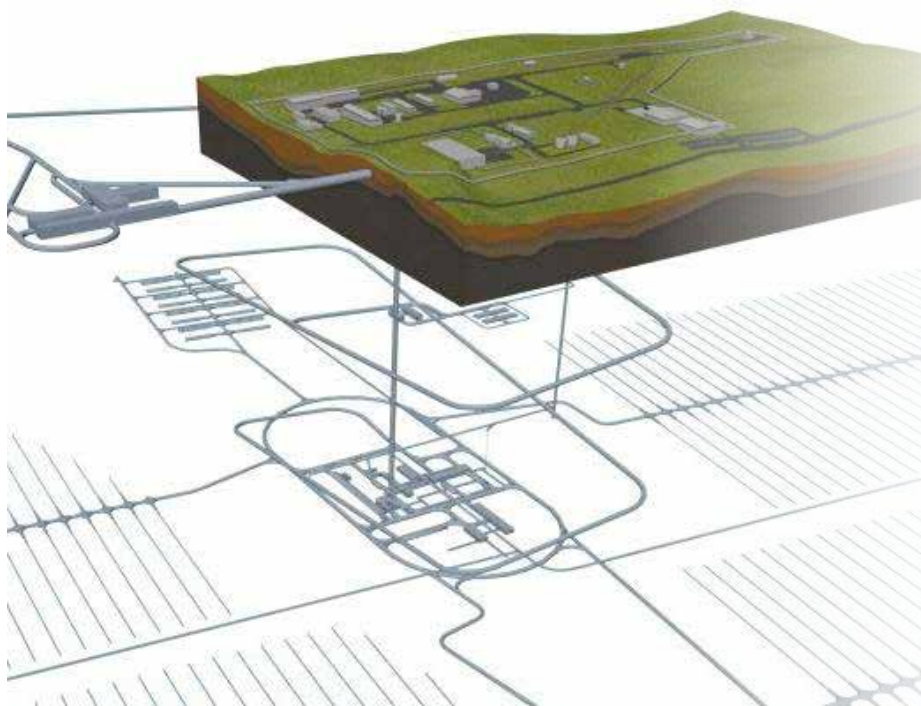
Správa úložišť radioaktivních odpadů zajišťuje nejen ukládání radioaktivních odpadů pro potřeby České republiky, ale je také součástí jednoho z největších úkolů moderní doby – dekarbonizace evropského průmyslu. Tento úkol do systému nakládání přinesly podmínky tzv. taxonomie Evropské komise, které označily jadernou energetiku jako nástroj k přechodu k nízkouhlíkové společnosti. Plnění podmínek tohoto strategického dokumentu pak v dlouhodobém výhledu přispěje k nalezení zodpovědných řešení a inovativních postupů. Hlavní prioritou fungování Správy je a bude zajištění dlouhodobě udržitelného provozu stávajících

úložišť. Tato úložiště jsou již několik desítek let provozována v souladu s legislativními podmínkami a podmínkami příslušných povolení. Každá lokalita provozovaných úložišť je specifická jak z hlediska množství a aktivity ukládaných radionuklidů, tak z hlediska svého technického řešení. V případě úložiště Richard jde o lokalitu, v níž se radioaktivní odpady ukládají už od roku 1964. Jde o podzemní úložiště sloužící pro ukládání nízko a středněaktivních institucionálních odpadů. Zásadní prioritou tohoto úložiště bude zajištění provozu minimálně do doby otevření hlubinného úložiště s možností adaptace dalších podzemních prostor i za tento horizont. Předběžné výsledky bezpečnostních rozborů prokazují, že tato lokalita disponuje potenciálem k ukládání ve velmi dlouhodobém horizontu.

V případě nejmenšího úložiště Bratrství, provozovaného od roku 1974 ve stejnojmenném uranovém dole, jde o realizaci kroků vedoucích k využití jeho kapacity před jeho finálním uzavřením. Jde o unikátní lokalitu, kam je možné ukládat odpady s obsahem přírodních radionuklidů, tedy materiálu, který byl již z lokality jednou vytěžen. Největším a nejmladším provozovaným úložištěm je úložiště Dukovany pro ukládání nízkoaktivních odpadů z provozu obou jaderných elektráren. Jde o úložiště povrchového typu – do vybudovaných betonových jámeček jsou ukládány odpady v příslušných obalových souborech a ty jsou posléze zabetonovány a izolovány. Prioritou tohoto úložiště je poskytování servisu pro potřeby

provozu stávajících jaderných zdrojů a v souladu s podmínkami zmiňované taxonomie i zajištění dostatečné kapacity pro ukládání odpadů z nově budovaných jaderných energetických instalací. Všechna úložiště splňují vysoké standardy radiační nebo báňské bezpečnosti. Jejich provoz probíhá bez rušivých vlivů na životní prostředí, o čemž svědčí například umístění úložiště Richard na okraji Chráněné krajinné oblasti České středohoří. Mediálně nejvíce sledovaným projektem Správy je pak příprava hlubinného úložiště pro odpady nepřijatelné do stávajících provozovaných zařízení. Zahájení provozu tohoto zařízení okolo poloviny tohoto století je také důležitou podmínkou taxonomie. Po velkém kroku v roce 2020, tedy zúžení počtu potenciálních lokalit z 9 na 4, jsou v současné době intenzivně připravovány návazné práce. Na všech potenciálních lokalitách budou stanovena tzv. průzkumná území a provedeny takové práce, které umožní najít lokalitu, která s rezervou splňuje všechny nároky na jadernou bezpečnost, technickou proveditelnost a vlivů na životní prostředí. Jméno finální a záložní lokality by mělo být známo před rokem 2030. Příprava hlubinného úložiště neznámá jen výběr lokality, i nadále je třeba pokračovat ve vývoji jak projektového řešení, tak všech bariér, které izolují radioaktivní odpady od biosféry.

RNDr. Lukáš Vondrovic, Ph.D.
ředitel
SÚRAO

Hlubinné úložiště

- Kombinace rozsáhlé podzemní stavby a jaderného zařízení
- Umístěné v kvalitním horninovém prostředí **v hloubce 500 m pod povrchem**
- Určeno pro materiály vyprodukované pouze v ČR které nesplňují podmínky přijatelnosti do stávajících zařízení
- **Vyhořelé jaderné palivo**
- **Středně a vysokoaktivní odpady**

FIRECLAY

Založeno 1993

FIRECLAY, spol. s r.o. **Stavební společnost**

- ✿ **Průmyslové stavby**
- ✿ **Žárovzdorné vyzdívky průmyslových tepelných agregátů**
- ✿ **Chemicky odolné vyzdívky průmyslových agregátů**
- ✿ **Zemní práce**
- ✿ **Specializované zemní práce**
- ✿ **Bezpečné demolice bouracím robotem**
- ✿ **Sanace azbestu v průmyslovém prostředí a v bytových domech**
- ✿ **Kamerové a těsnostní zkoušky kanalizací**
- ✿ **Plastové výplně**
- ✿ **Stavební údržba průmyslových areálů**
- ✿ **Stavební údržba bytových domů**
- ✿ **Autodoprava**

FIRECLAY, spol. s r.o.
Růžodol 5
436 01 Litvínov
IČ: 477 80 037
www.fireclay.cz
Tel.: +420 602 489 481
sekretariat@fireclay.cz

FIRECLAY®

Cena sympatie

– výsledky Velké fotografické soutěže

Hlasování v Ceně sympatie Velké fotografické soutěže je ukončeno a známe výherce. Ten získal nejvíce lajků na Facebookových stránkách Destinační agentury Krušné hory „Krušné hory – Volný čas a turistika“, kde soutěž od září probíhala. Zvítězil snímek Viadukt v Perninku 1 od Tomáše Salače s celkovým počtem 102 lajků.

Velká fotografická soutěž je pořádána již několik let ve spolupráci s Nadačním fondem Obnova Krušnohoří a Destinační agenturou Krušné hory. Nadační fond ze zaslanych fotografií připravuje kalendář Krásy Krušnohoří a destinační agentura pořádá hlasování Ceny sympatie.

Nový kalendář je k dostání na Lesné v jejich informačním centru nebo v regionálním informačním

Krušné hory

centru Destinační agentury Krušné hory v zámku Valdštejnů v Litvínově. Cena kalendáře je 399 Kč. Do soutěže mohou zasílat své fotografie amatérští i profesionální fotografové. Snímek musí být pořízen v Krušných horách a podhůří. Nový ročník bude vyhlášen v lednu 2023.

Fotografie ze soutěže nezástanou zapomenuty, můžete se s nimi setkat například v časopisech prezentujících Krušné hory, na našem Turistickém

deníku, na pohlednicích nebo sociálních sítích. Děkujeme všem účastníkům soutěže, že nám pomáhají představovat Krušné hory v jejich kráse. Destinační agentura Krušné hory je součástí SPO-NA, což je spojení čtyř subjektů, které spolupracují na propagaci a rozvoji cestovního ruchu v oblasti východních Krušných hor a Mostecku. Na deklaraci o společném postupu v cestovním ruchu se shodly Destinační agentura Krušné hory, Okresní hospodářská komora Most, Hospodářská a sociální rada Mostecku a Euroregion Krušnohoří.

Ing. Petra Fryčková

ředitelka

Destinační agentury Krušné hory

inzerce

WWW.DOTACE-FONDY.eu

Tento portál provozuje společnost
Asistenční centrum, a.s.
www.asistencnicentrum.cz

AC
ASISTENČNÍ CENTRUM

Partnerem je
Hospodářská komora České republiky
www.komora.cz

cheminvest

DEVELOPmost

EUROPE DIRECT
Most

VYSOKÁ ŠKOLA
FINANČNÍ A SPRÁVNÍ

JB Group
pojišťovací makléř

RAPASOL
Your Industrial Partner

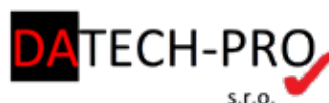
IHK
Industrie- und Handelskammer
Halle-Deesau

ČEZ ENERGETICKÉ PRODUKTY, s.r.o.

FIRECLAY®

DATECH-PRO
s.r.o.

VUHU
MOST

TISKÁRNA K&B

QWERT
RUBBER

Vážení obchodní partneři a přátelé,
děkujeme vám za vaši spolupráci
v letošním roce a přejeme mnoho pracovních
i osobních úspěchů v roce 2023.

15. ročník

SOKRATES 2

Prezentace vysokých
a vyšších odborných škol

7. února 2023
úterý 08:00–17:00

v prostorách
Podkrušnohorského gymnázia, Most, p. o.,
Čsl. armády 1530/29, 434 01 Most

Okresní hospodářská komora Most
ve spolupráci se společností CHEMINVEST s. r. o.

a Úřadem práce České republiky,
Krajskou pobočkou v Ústí nad Labem, Kontaktním pracovištěm Most,
pořádají pod záštitou hejtmána Ústeckého kraje Ing. Jana Schillera

15. ročník SOKRATES 2

Prezentace vysokých a vyšších odborných škol

PROGRAM: 08:00 Zahájení
08:20–17:00 Prezentace VŠ a VOŠ

**Tato aktivita umožňuje představení vysokých (VŠ) a vyšších odborných škol (VOŠ)
na jednom místě, a to nejen regionálních.**

**Akce je určena pro výchovné poradce a žáky posledních ročníků středních škol
a další zájemce (např. Univerzita třetího věku),
kteří chtějí studovat na VŠ nebo VOŠ
a ještě nejsou zcela rozhodnutí, kterou školu si vybrat.**

Vstup zdarma

Pořadatel

Generální partner

Partneři

DRZÝ SMAJLÍK

Vážně? – spíše nevážně a s komentářem...

Je u nás vůbec možné, že:

- ? bývalý ministr školství se jen po pár týdnech po své taktické a jistě nespravedlivě vynucené rezignaci v tichosti vrátil na ministerstvo školství jako poradce, aby se poté zase v tichosti odporoučel? (No, je přeče známé a praxí holubářů ověřené to naše, že „dobří holubi se vracejí“. Ovšem u lidí, zejména politických, to poněkud kulhá, protože u holubů, kteří nejsou politicky a ani odborově organizovaní, se vracejí opravdu jen ti dobří, takže je to asi dobře.)
- ? přes ekonomické potíže a deklarovanou iniciativu o redukcí státní správy, vznikne nový ústřední orgán, kdy od 1. dubna 2023 má dosavadní agendu ministerstva vnitra ohledně základních registrů a informačních systémů státu, včetně datových schránek, převzít Digitální a informační agentura a aby toho pro prospěch lidu nebylo málo, vláda rovněž zavede Radu vlády pro informační společnost? (Šušká se, že jsou to aktivity pirátského ministra pro místní rozvoj, a lze to asi číst i tak, že jde o snahu vytvořit jakési „ministerstvo a systém té správné pravdy“, kde budou schraňována v „žádoucí“ míře a komplexnosti stěžejní dostupná data. Otázku, zda to tu už nebylo, si každý pamětník jistě odpoví sám.)
- ? z 19 členů Národní ekonomické rady vlády (dále jen „NERV“), která je odborným poradním orgánem vlády mj. pro oblast ekonomických opatření a strategických hospodářských plánů, je pouze jedna úspěšná podnikatelka, a to ze sektoru středních firem? (Nic nového, ale jedna věc je „latku zvedat a jiná přes ní skákat“, a teoretizování bez praktické podnikatelské naplněnosti je jen optikou a iluzí. Ale komu není rady, tomu je NERV dá a dal jich 11 a...)
- ? i naše vláda ve svém Strategickém plánu společné zemědělské politiky mimo jiné uvádí to, co už dávno ví nejen každý správný sedlák, že v ČR je nedostatečná produkce hnoje? (Tento problém, mající kořeny také v „zelené politice EU“, násobený nedostatkem, cenou a EU vyžadovaného omezení používání umělých hnojiv může ve svých důsledcích kopírovat problémy v energetice. Ale my tento problém nenecháme padnout, a proto po akci „Zelená úsporám a dvou světů“ pojďme v dnešní tíživé době s akcí „Ani jedno lejno nazmar“ a ve stavu legislativní nouze by mohl být příslušný zákon o povinném sběru brzy a v první etapě u státních institucí, a to by bylo, aby nebylo.)
- ? návrh výdajů státního rozpočtu 2023 po součtu jednotlivých kapitol činí pro příští rok 2 222 954 141 348 Kč? (Je pozoruhodné, jak jsou výdaje do jednotlivých kapitol rozpočítané až do koruny. Ovšem jak opozici zdůvodní jednotliví správci příslušné kapitoly nedodržení kvalifikovaného odhadu, když neočekávaně podrazí třeba toaletní papír – toť otázka.)
- ? úředníci správ sociálního zabezpečení čelí enormnímu zájmu o odchod do řádného i předčasného důchodu, protože sám ministr práce a sociálních věcí v říjnu upozornil, že výpočet předčasné penze je letos vyšší, než by byl řádný důchod příští rok? (Je otázkou, co je větším amatérismem – mít takový výpočtový vzorec, který tuto absurditu umožní, nebo skutečnost, že fundovaný ministr čelící spolu s vládou deficitu důchodového systému, poradí jít všem do předčasného důchodu?)
- ? i když jsme bývali bramborářskou velmocí a být bychom mohli, nyní bude na pokrytí tuzemské poptávky potřeba dovést zhruba 150 tisíc tun brambor z ciziny? (No a co, na letošní Zemi živitelce prohlásil předseda vlády Petr Fiala, že domácí produkce nás neuživí a dovoz potravin pomáhá snižovat ceny pro spotřebitele a udržovat širší sortiment – takže jako s energiemi s tím vláda počítá a zastupovat se už naučila.)
- ? třetina prezidentských kandidátů z celkem 21 přihlášených si včas nezřídili transparentní účet nebo nezveřejnili detaily o financování a dva se dokonce nedopočetli potřebného počtu navrhujeících senátorů? (Je to nakonec obdivuhodné, jak málo stačí k ambici usednout na hrad – Bivoj alespoň přinesl na zádech kance.)
- ? jak upozorňuje analytik UniCredit Bank, včetně úroků bylo podle předběžných dat ČNB od ledna do září na dividendách vyplaceno z České republiky do zahraničí z titulu přímých zahraničních investic 241,8 miliardy korun, což je o 47 procent (77,6 miliardy korun) více oproti stejnému období loňského roku? (Každý sklízí to, co zasel, tak proč ne my? Ale Karlštejn a Budvar nedáme!)
- ? tvaroh, ze kterého se vyrábějí olomoucké tvarůžky, se dováží z Německa, když ještě vloni to byl český tvaroh? (I když naše krávy dělají, co můžou a jsou v doživosti v první trojce Evropy, mezi Dánskem a Nizozemím, tak na vyšší strategii vůdců našeho stáda to holt nestačí.)
- ? koncem listopadu dopadla na území Polska raketa ruské výroby, a i naše ministryně obrany okamžitě raportovala národu, že jde o Rusy vypálenou raketu, což se záhy nepotvrdilo? (Na obdivuhodné výroky některých politiků jsme si již zvykli, ale u ministryně obrany, u které naivní volič navíc předpokládá, že má zejména v této napjaté době pro svá tvrzení i exkluzivní informace od svých tajných služeb, by asi prospělo více zdrženlivosti a rozumu – je-li vzorem „Johanka (Jana) z Arku“, pak to už tu bylo a opakovat z Prahy netřeba.)
- ? do předvánoční pohody vyplula zpráva, že 25 % českých domácností se dostalo do parametrů pro čerpání sociálních dávek, čehož využilo jen 4 % domácností? (No, je to signál o lidské hlouposti, že dotčení neumí náš stát řádně podojit, nebo signál o tom, co si dříve sebevědomí lidé myslí, kam s tím má vláda jít?)

! Je to možné!
a kdo nevěří, ať k nám běží.

OHK Most

Vítáme nové členy v OHK Most

Ing. Hana Aulická Jírovcová

Telefon: +420 603 396 165

E-mail: h.jirovcova@seznam.cz

RAPASOL CZ, s. r. o.

www.rapasol.cz

Telefon: +420 721 976 762

E-mail: info@rapasol.cz

Středisko

pro úspory energie s.r.o.

www.sue-cr.cz

Telefon: +420 602 445 169

E-mail: info@sue-cr.cz

Otázka na závěr

**pro bývalého premiéra, eurokomisaře
a dnes člena představenstva „Masarykovy
demokratické akademie“, PhDr. Vladimíra Špidlu.**

Česko, ale i jiné země zápolí v současné době s celou řadou problémů, mnohdy ohrožující samu podstatu existence naší, ale i Evropské společnosti. Náš systém poměrného zastoupení zatím negeneroval stabilní a politicky jednoznačně ukotvené vlády se zázemím programu vítězné politické strany a jasně danou a nerozplizlou zodpovědností. To je ovšem na delší diskuzi a možná se k ní i zde v budoucnu vrátíme.

Pane doktore, během působení v roli premiéra jste mimo jiné musel zápasit s následky nejhorších povodní v historii naší země a zároveň jste úspěšně dovedl Českou republiku do Evropské unie. Těch poznatků v pohybu ve vrcholné politice máte zcela jistě víc, ale nás by dnes zajímalo, jaké vidíte po Vašich zkušenostech problémy ve vládnutí v naší novodobé, tedy jen třicetileté historii?

Jako hlavní problém českého vládnutí vidím splynutí strategické a operační úrovně. Došlo k tomu historicky v revoluci 1989, kdy zrušení vedoucí úlohy komunistické strany vedlo k tomu, že strategická úroveň byla propojena s úrovní operační. Byla to nutná fáze, kterou se ale nepodařilo překonat. Nepodařilo se později oddělit opět strategii od operativy. Důsledkem je úpadek schopnosti strategického vládnutí. To mimo jiné znamená neschopnost sledovat velmi dlouhodobé komplexní cíle a také to vede k tomu, že Česká republika poněkud přehnaně řečeno, je konfederací resortů. Dalším důsledkem je, že na strategická rozhodnutí má vnučeně daleko větší vliv úřednický aparát, než by odpovídalo optimu.

Dalším problémem je kulturně podmíněné pohrdání politikou a poněkud nejasné představy o tom, co politika může a co již nikoliv. Není významně pochopeno, že politická funkce je především funkcí strategickou. Není ani pochopeno,

že ministr nebo jakýkoliv významnější politik, který volbou získal legitimitu vládnout a spravovat, vyžaduje odpovídající podpůrný kabinet, aby dokázal vtisknout své představy svému ministerstvu. Příkladem takového nepochopení jsou námitky vůči tzv. politickým náměstkům. Pokud nemají politici odpovídající podporu, staví se rukojmím svých úřadů a význam vůle vyjádřené ve volbách se znehodnocuje.

Vysloveně politické funkce jsou nahlíženy jako technicky manažerské funkce a od politika se vyžadují zásahy na operativní úrovni, ačkoliv v principu na to nemá čas ani specifické znalosti. Mimo jiné se to projevuje snahou ministrů zasahovat přímo do chodu svého ministerstva, a to včetně obsazování jednotlivých míst od ministra až po poměrně vzdálená místa. Při rozsahu ministerstva je technicky nemožné, aby ministr věnoval dostatečnou post pozornost takovému procesu, a proto jeho rozhodnutí jsou neefektivní a to v nejlepším případě. Moje zkušenosti zejména z činnosti Evropské komise ukazují, že je vhodnější operační úlohy předat profesionálním aparátům a zabývat se strategickými

úlohami, které samy o sobě jsou schopny spotřebovat i maximální pracovní kapacitu.

Dalším našim problémem je personální oblast. Po každých volbách vítězná strana podléhá neukojitelné potřebě provést čistku, což samozřejmě destabilizuje správní struktury, mimo jiné se ztrácí institucionální paměť. Málokdo si uvědomuje, že obyvatelstvo rozsahu českého státu není schopno vyprodukovat několik stejně kvalifikovaných elit. Kvalifikace vyšších úředníků veřejné správy je srovnatelná s kvalifikací vedoucích pracovníků v jiných oborech. A z toho vyplývá, že rekruční zdroj je příliš malý, nesrovnatelný s mnohými jinými státy. Tzn. že je třeba velmi pečlivě a velmi šetrně pracovat s lidskými zdroji, nemrhat jimi, nevycházet z představy, že kvalitních lidí je 12 do tuctu. To se u nás bohužel neděje, ke škodě věci. Skutečné prosperity nelze dosáhnout bez dobře fungujícího politického systému. Ten se nám stále ještě nepodařilo vytvořit.

PhDr. Vladimír Špidla
Masarykova demokratická akademie

PROGRAM PLATINN

Služba pro rozvoj a akceleraci firem

Švýcarské know-how, podpora sítě Ynovate
K dispozici více než 60 expertů a jednatelů
úspěšných firem

INOVUJTE SE ŠPIČKOVÝMI EXPERTY

Poradí
v oblastech

Business
development

Optimalizace
interních
procesů

Strategie
a řízení
financí

Spolupráce
a strategická
partnerství

40 h. s vybraným expertem zdarma

S pomocí expertů odhalíte úzká hrdla vašeho podnikání,
najdete inovační příležitosti i možnosti rozvoje a růstu vaší firmy.

Ozvěte se Pavlu Kováčovi, manažerovi programu:

kovac@icuk.cz

www.icuk.cz

ŠKOLENÍ A WEBINÁŘE

(Výběr leden – březen 2023)

24.01. Grafikem sám sobě za 5 hodin (Workshop, Praha)

*Nevysvětľujte grafikovi, co po něm chcete, vytvořte si to sami.
Rychle a jednoduše.*

Bestseller

Přihlaste se na praktické celodenní školení, kde se i jako laik naučíte snadno, rychle a samostatně vytvářet skvělou grafiku.

Nepotřebujete žádnou dosavadní zkušenost ani znalost grafických programů.

26.01. I vaše firma by měla být na Facebooku. Pojďte se naučit jak na to! (Workshop, Brno)

Novinka

Na sociálních sítích tráví lidé denně hodiny a mezi nimi je také spousta vašich klientů a zákazníků. Ať už současných nebo potenciálních. S oběma skupinami můžete jako značka na sítích efektivně pracovat a jednou z cest je také Facebook.

Na Facebooku je dnes totiž přes 5 000 000 Čechů a řada značek a firem už tam je. Buďte tam taky! Na kurzu se naučíte, jak na to.

15.02. 6 kroků, jak na reklamu na Facebooku a Instagramu. Začátečníci. (Workshop, Praha)

Bestseller

Naučte se efektivně pracovat s reklamou na Facebooku a Instagramu! Vytvořte si z obou sítí další prodejní kanál.

Přihlaste se na webinář a budete si umět sami nastavit reklamní kampaň na Facebooku a Instagramu, propagovat příspěvky na obou sítích, pracovat s cílením reklamy a vyhodnocovat výsledky.

30.03. Jak na firemní & osobní LinkedIn. Začátečníci (Workshop, Praha)

LinkedIn generuje 80 % businessu ze všech sociálních sítí!

Jaký je rozdíl mezi firemní stránkou a soukromým profilem?

Jak si vyladíte osobní profil a k čemu ho potřebujete?

Jak vytvoříte úspěšné příspěvky na tuto síť?

Přihlaste se na workshop a získáte návod jak na to!

TOP kurz!

Podívejte se na detaily + další školení na:

www.komora.cz/kurzy

